

رزا مهوزوونی شاعیر و نۆسه ر کورد:

ئامانچ ئەدەبىيات، ژيان ئاشىخو ازانەس

زوان و ئەدەب کوردی هه‌وه‌جه وه خان و که‌یخودا نه‌یرید

دالځی) ک گور انبیل کار و بازیه و کتاو «چل تاق
چل نیم تاق» ک کومه چوچه س و «کور سیان»
و کتاو «دوره وچ پا دهر یچه» گ یه برهمه
پړووه شیه بلو بوه و نه لبت همهش کتاو یل
تره ک وه زوان فارسی نویسانه. له ئی وه نو پوره
فره تر کوشمین ول زرا مهوزوونی و نوړه کبله
گ وه نه دبیات و زوان کوردی دیر ناشناوه
بو من. خوه نه ای نیشته پای قسیه یل جناب
مهوزوونی هه بر دم، که نه سایه تیه یل دیاری
وه همهش قسیه یل و لژ مانه یلیک له ناو ژبان دیرن
ک ته نمدیر تیر ای هر که هیڅ دخالز بود،
نمیدوار نه پوه ش له ئی وه نو پوره هه بر یوه.

وہل شیخیر، وول چہوچہ و متہ لہ بل زونگہ لہ
 باومر روئل دیاریینگ لہ ئی باوہ تہ داشتہ. جیا لہ
 ئدہ بیات فۆلکلور و ئدہ بیات منال، رزا
 مہوزونی لہ بەش ئدہ بیات گہور سەل ھەم
 ئازمانە یلیگ داشتەن گ تیکووشیمین لہ ئی
 وتووژە لہ سەر بان گەپ بەدین. بابەس نامازە
 بکەم لہ رزا مہوزونی کتاوہ یلیگ لەوای
 «وہ یلکان»، «تاتی»، «میمگہ جار و بھرقی» و «ختی
 متی» لہ بەش ئدہ بیات منال، چەن کوومە شیخیر
 لەوای «بە یی شہو و تە گەر بچیدن»، «جامەگ،
 «چراخ»، «پروا دہ ئۆزل» و «سان و سیف» لہ بەش
 گہور سەل، ھم لە ئۆ کتاو «گورورنە یل نیشتەمان

بووڊه په يونديد زه ين منال وهل پېناسه و
کوومه لگا و زوان. به خسته وهرانه له ناوچه ي
کرماشان هم که سه پيلگ داشتيمنه گ له ئي
به شه تا ناستيگ خاس کار کر دنه و ئيسه هايمنه
خز ممت جناب «رزا» مموزووني» په کي له
که سه يلي گ بنه وي ئي کره نانسه و
توه نستنه کار بگري خاسيگ له بان نه ده بيات
منال وه زوان کوردي داشيتوون. فره کهس رزا
مموزووني وه مدوو بهر نامه يل تلوز نسي کانال
زاگروس ناسي گ که لوره جناب مموزووني
تيکوموشين تا نه وره که ري کار هس، به شيگ له
دوه رفعت زوان کوردي وه وهره گنه نيشان بېنه،

ماز یار نه زهر به یگی: نه دهبیات کوردی وه تابیت
له ناوچه ی کرماشان وه مدوو به گ گیجه له یل
فره ینگ له سه ره یی خوی دبه، دپتر له ناوچه یل
تره ک کوردزان که فته سه و جوله. به یکه له
مدوو یل سه ره کی نه ون سیستهم په ره ورده کردن
و یتکهش ره هاورن تۆسه ره یل وه زوان فارسی
پوه. هه ره سه ی هه ره زوان ینگ له شوون خوی
ریژداره، نه مان ئه و چشته گ زانستی ئیمرو
وه پیمان تۆسه یه دسه گ زوان دالگی زوان
سه ره کی به و بایسه هه مه مه مرده و هه مه
دسه له تاداره هه یل زوان وه دپت بود. بش فر
گ نه گ: نه دهبیات، سه دپته نه دهبیات منال گ

خوانش اول

سال‌های روشن ادبیات کوردی

...این همه راه
آمده ایم!

● جلیل آہنگر نژاد

«پاسکال گزانووا» در کتاب «جمهوری جهانی ادبیات» برای هر جنبش و جریان ادبی، سه دوره قائل است: شکل‌گیری، گسترش و رقابت. حوالی ۴۰ سال است که از اولین جرقه‌های یک جریان ادبی پویا و ماندگار در شاخه‌ی جنوبی زبان کوردی می‌گذرد. دو مرکز جغرافیایی جریان ساز، یعنی: کرمانشاه و ایلام با داستان‌هایی حیوا از: در این چله‌ی فرهنگی، دوره‌ای از زیست هنری را آزموده‌اند که به یقین در طول حیات تاریخی‌شان، سندی برای چنین امر مشابهی وجود ندارد. این روح‌ها شده از زبان عامه به سوی ادبیات زبان، برای بسیاری از ناظران عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی و... غیر منتظره و حتی غیر قابل باور است. پرواز شعر از دفتر این شاعران به کف جامعه‌ی فرهنگی و ورود شعر به ساح «امر اجتماعی» و همگانی‌تر شدن آن، توانست دوباره چتر هویت‌خواهی «بازگشت به اصل خویش» را بگیرند. همان رانده‌پرست‌بخشی که سال‌ها...

خوانش دوم

جیگای کووملایه تی زهزا مهوزوونی

● دکتر علیرضا خانی

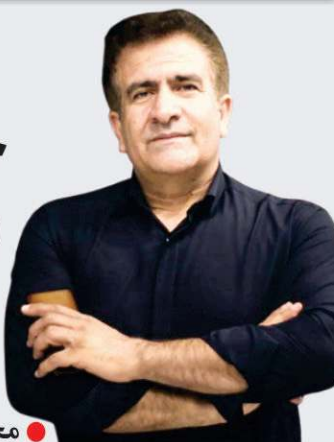
یادداشت اول

بلوطی
که نگران
باد پاییزی
نیست

● دکتر علی سهامی

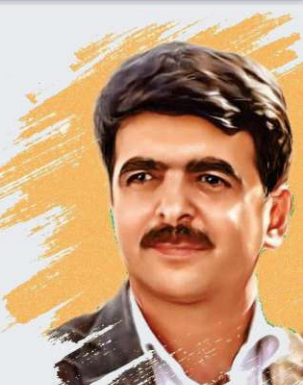
یادداشت دوم

اضلاع چندگانه‌ی یک فعال فرهنگی

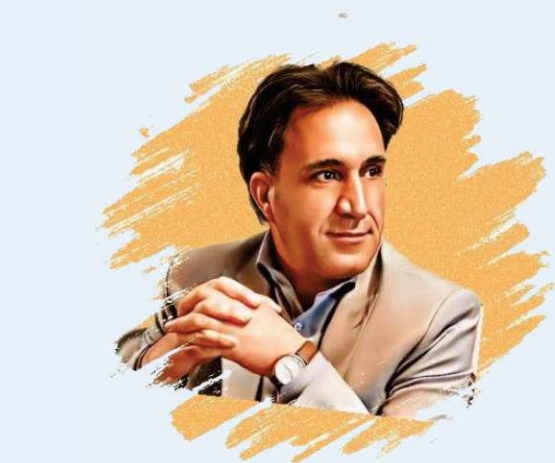
● محمد رضا رستم پور

شرح اول

مردی
چون بلوط
و زاگرس

● مرتضیٰ حاتمی

جلیل آهنگر نژاد
مدیر مسئول

روایتی از سالهایی ماندگار در عرصه‌ی فرهنگ و ادبیات کوردی در کرمانشان

...این همه راه آمده‌ایم!

مراقب باشیم! در بازی‌های غیریت‌ساز خام‌دستان، خادمان حقیقی فرهنگ و ادبیات کوردی فراموش نشوند.

قرص داشت. دهه‌های پیش از این هم توانسته بود با اعتبار نام‌هایی بزرگ همچون: مظهر خالقی، حسن زیرک و ده‌ها چهره‌ی کورد دیگر، کارنامه‌ای تعریف شده و موفقیت‌آمیز داشته باشد. پس از سال‌ها رخت، این رسانه دوباره به عنوان یک فرصت در اختیار مردم قرار گرفت و بازبان مردم پیوند یافت. اما چگونه؟

یک و نیم دهه تلاش رضا موزونی و هم‌راهانش در رادیو و تلویزیون کرمانشان، بی‌آنکه رنگ تعلق پذیرد، برای نسل‌هایی از مردم کرمانشان یادآور بسیاری از فاکتورهای هویت فرهنگی، زبانی، اجتماعی و... بود. آن سال‌ها «نمودی فاخر» از زبان کوردی در رادیو کرمانشان شنیده شد و به‌رانه‌ای تبدیل شد تا رغبت بیشتری به احیای زبان مادری را برانگیزاند. تلویزیون هم با او و هم‌راهانش توانست راهی روشن به دل مخاطبان بگشاید.

پس از آن همه سالی که گذشته و به دلایل گفته و ناگفته‌ی بسیار، او فضای چنین رسانه‌ای را مقبول دیدگاه‌های خویش نمی‌داند، امروزه بسیاری از مردمان شریفی که به او عشق می‌ورزند و از جان دوست ترش می‌دارند. این را بارها و بارها شاهد بوده‌ایم و دیدارها و برخوردهای مثبت افراد مختلف جامعه را با وی دیده‌ایم.

موزونی در هر سه بخش از تعریف «پاسکال کازانووا» سهمی قابل، دارد. چرا که در جریان ادبی دهه‌ی هفتاد کله‌ری، او نیز از پیشگامان بوده و صد البته رسانه، تنها اتفاق مهم در زندگی فرهنگی اش نیست. در عرصه‌هایی مثل: ادبیات کودک و نوجوان، پژوهش در فرهنگ عامه و... نیز توانسته است نامی قابل اعتنا باشد. او از معدود افرادی است که برخی از آثارش به زبان‌های دیگری ترجمه شده است. از جمله کتاب «نوجوان» «عشق ورنج و بلوط» در کشور مصر و کتاب «یخی که عاشق خورشید شد» به زبان‌های اسپانیولی و...

خلاصه آن که مراقب باشیم! در خود اظهاری‌های امروز مجازی و بازی‌های غیریت‌ساز خام‌دستان که برخی هایشان به ظاهر، شیفته‌ی فرهنگ و هنر کوردی‌اند، خادمان حقیقی فرهنگ و ادبیات کوردی فراموش نشوند.

نوشتیم (۱۳۷۷). جشنواره برپا کردیم. رسانه‌های صوتی-تصویری، مکتوب و مجازی همراهی کردند و نمود چشمگیری از چنین حرکتی کم‌کم به لایه‌های زیرین جامعه نفوذ کرد تا «گسترش‌پذیری» چنین جریان نوگرایی، همراهی طیف‌های مختلف مردم را با خود ببیند.

اما آیا چنین اتفاقاتی به سادگی شکل گرفتند؟ بدون شک پاسخ، «آری» نخواهد بود. این جریان، جمعی عاشق حقیقی یا دیوانه‌ی مفرط می‌خواست که هم‌زمان که شاعرند، بجنگند!، هم‌زمان که می‌جنگند، پشت سرشان را هم ببینند!، با تلخی‌های بسیار روبرو شوند. انگ و تهمت و برچسب بخورند. دیوارهای متعدد را در هم شکنند و حتی از جیب‌شان بگذرند و پیش بیایند و تا آنجا که مقدور باشند، «قلمرو عمومی» را از قانون‌های

بود، ورود به ساحتی تازه برای دستیابی به «امر هویت‌ساز» آسان نبود.

تاریخ از هیچ شخصی عبور نخواهد کرد! و تاریخ ادبی مادر شاخه جنوبی زبان کوردی نیز از چنین گزاره‌ای گذر نخواهد کرد. این تاریخ با نام‌هایی عجین شده که هر کسی را در جای خودش! قدر می‌داند و بر صدر می‌نشاند.

شروع شکل‌گیری حرکت‌های ادبی کوردی و ورود به جریانات نوگرایی و ادبیت زبان برای کوردان کله‌ری، جدا از سنت چند صدساله‌ی ادب گورانی، از همان آغازین سال‌های هفتاد شمسی در گیلان غرب کلید خورد. شکلی که در ابتدایی‌ترین تصویر، تنها در بافت محدود و چهارچوب تعریف شده‌ای به نام انجمن ادبی، رنگ واقعیت به خود گرفت. پیش از این، هر کسی در فردیت خویش در حال تجربه‌ای

این جریان، جمعی عاشق حقیقی یا دیوانه‌ی مفرط می‌خواست که هم‌زمان که شاعرند، بجنگند!، هم‌زمان که می‌جنگند، پشت سرشان را هم ببینند!، با تلخی‌های بسیار روبرو شوند. انگ و تهمت و برچسب بخورند. دیوارهای متعدد را در هم شکنند و حتی از جیب‌هایشان بگذرند و پیش بیایند و تا آنجا که مقدور باشد، «قلمرو عمومی» را از قانون‌های سرخ و سفید و آبی، پس بگیرند.

سرخ و سفید و آبی، پس بگیرند. رضا موزونی یکی از این معدود هم‌راهان ماست که علاوه بر وجه شاعرانه‌اش، در امر گسترش چنین جریانی با تمام توانش تلاش کرد. او برخلاف عده‌ای که تنها و تنها به وجه شاعرانگی خویش توجه داشتند و منتظر بودند برای خواندن شعری در جایی از آنها دعوت شود، هم‌زمان که شاعر بود، یک مجری-کارشناس موفق در رادیو و تلویزیون نیز بود.

رادیو تلویزیون کرمانشان از مهمترین تریبون‌های آن سال‌ها در غیاب رسانه‌های مجازی امروز، هنوز مخاطبانی پر و پا

تعریف شده بود و همان داشته‌های تعریف‌پذیر، توانستند چراغ راه شوند و در محافلی محدود اما مهم با نام‌هایی مثل «انجمن ادبی سرو» و... قدرت نفوذ خود را در بین توده‌های آگاه اما جدا مانده از ریشه‌های خویش، بیشتر کنند.

«جریان»، جریان داشت. افراد تازه‌ای هر ساله به آن پیوستند. کتاب منتشر کردیم. مانیفست شعر مدرن کله‌ری

«پاسکال کازانووا» در کتاب «جمهوری جهانی ادبیات» برای هر جنبش و جریان ادبی، سه دوره قائل است: شکل‌گیری، گسترش و رقابت. حوالی ۴۰ سال است که از اولین جرعه‌های یک جریان ادبی پویا و ماندگار در شاخه‌ی جنوبی زبان کوردی می‌گذرد. دو مرکز جغرافیایی جریان‌ساز، یعنی: کرمانشان و ایلام با داستان‌هایی جیاواز، در این چله‌ی فرهنگی، دوره‌ای از زیست‌هنری را آزموده‌اند که به یقین در طول حیات تاریخی‌شان، سندی برای چنین امر مشابهی وجود ندارد.

این روح‌ها شده از زبان عامه به سوی ادبیت زبان، برای بسیاری از ناظران عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی و... غیر منتظره و حتی غیر قابل باور است. پرواز شعر از دفتر این شاعران به کف جامعه‌ی فرهنگی و ورود شعر به ساحات «امر اجتماعی» و همگانی‌تر شدن آن، توانست دوباره چتر هویت‌خواهی «بازگشت به اصل خویش» را بگستراند. همان‌رانه‌ی پرستیز بخشی که سال‌ها و بلکه دهه‌ها در زیر غبار جبر قدرت، نهان شده بود، دوباره غبارروبی شد و الماس‌های درخشانش این سال‌ها زینت فرهنگی ماست.

ما اولین مشق‌هایمان را در سال‌های آخر دبیرستان نوشته بودیم. یعنی اواسط دهه‌ی شصت شمسی. در روزگاری که نوعی نگاه توتالیتاریستی با اشتدادی وصف‌ناپذیر بر جامعه سایه افکنده بود و تمام داشته‌های نسل ما را سایه‌نشین خود ساخته

هفته نامه سیاسی، فرهنگی، اجتماعی

سال بیست و دوم / گستره توزیع: غرب و شمال غرب کشور

ویژه‌ی ادبیات کوردی

رزا مه‌وزوونی شاعیر و نۆسه‌ر کورد:

ئامانج ئه‌ده‌بیات، ژیان ئاشتیخوازانه‌س

زوان و ئه‌ده‌ب کوردی هه‌وه‌جه وه خان و که‌یخودا نه‌ی‌رێد

وت و وێژ له مازیار نه‌زه‌ربه‌یگی

چشتی گ ئێرنه‌گه‌ پ‌سای دۆنیم یه‌سه‌ وم‌رده‌نگ وه‌ل ئی رێنۆسه‌ دی ناشناوه‌ بۆه و نه‌گه‌ر یه‌ی ئاموز‌وش‌تیگ بۆاناد ئه‌رای وم‌رده‌نگ، هاته‌ی یای گرتن ئی رێنۆسه‌ ده‌ ده‌قه‌ فره‌تر تۆل نه‌کیشتید.

-به‌ئ‌ی یای گرتن ئی رێنۆسه‌ فره‌ هاسانه‌ ئه‌ر که‌سیگ خوازیاری بوود... جنابت فره‌تر له‌ به‌ش ئه‌ده‌بیات منال کار کردینه‌، ئیسه‌ توام باوه‌ر جنابت له‌ باوه‌تی ئه‌ده‌بیات منال بزانم، تاریف ئه‌ده‌بیات منال له‌ نوو‌ر‌گه‌ی رزا مه‌وزوونی چوه‌سه‌؟ ئایا ئه‌ده‌بیات منال له‌ باوه‌ر جنابت س‌ن‌و‌ور دیاریتگ دێ‌رێد؟

ئه‌ده‌بیات منال کوتیگ له‌ ئه‌ده‌بیات گه‌وره‌سائه. کوتی گ له‌ باوه‌ر م‌ریشه‌ و بنه‌وای ئه‌ده‌بیات گه‌وره‌سائه. فکر بکه‌ له‌ نوانوای میژوو به‌شهر ئه‌رای نمونه‌ پیا چیه‌سه‌ شکار. هه‌نای هاتییه‌سه‌و له‌ئ‌ی پرسینه‌ چۆ ئی شکار کر دیه‌؟

ئه‌ق‌شیوه‌ی شکار خوه‌ئ‌ی تاریف کردیته‌. یانی مه‌ته‌ل وه‌تیبه‌ وه‌ر چ‌ی‌ره‌نگینتر بوه‌تیاده‌ئ‌ی خاس‌تر وه‌تر وه‌پ‌ی ته‌وه‌جۆ کردنه‌. ئه‌مان م‌ توام بۆشم ئه‌ده‌بیات منال ئی جووره‌یشه‌ ساده‌ نیه‌. له‌یوانیه‌ گ هه‌ر که‌ بته‌وه‌نێد بایده‌ ناو ئه‌ده‌بیات منال. هه‌تمه‌ن س‌ن‌و‌ور و مه‌رز دیاریتگ دێ‌رێد.

که‌لیمه‌ و وشه‌ئ‌ی، جمله‌ئ‌ی، ئه‌ساسی، په‌یامی، یانه‌ گشت له‌ ل‌ـــی متفاوته‌ و له‌ نه‌ز‌ر م‌ جیاواژه‌ وه‌گه‌رد ئه‌ده‌بیات گه‌وره‌سائه‌و. ئیمه‌ له‌ ئه‌ده‌بیات منال ده‌سمان واز نیه‌. وشه‌یلمان مه‌ه‌دووده‌، کلک‌شماره‌، هه‌ر چ‌ی‌ وه‌ره‌و خواتر بچیم، مه‌سه‌له‌ن ئه‌رای کوورپه‌، ئه‌ده‌بیات کوورپه‌ له‌ گشت‌ئ‌ی سه‌خ‌تره‌ گ ئه‌لبه‌ت وه‌ مووسیقی وشه‌-ئاوا یا که‌له‌م-ئاوا ئه‌رایان وه‌تنه‌سه‌ئ‌ی جوور هه‌ته‌ل و مه‌ته‌ل و هه‌کل و مه‌کل.

یه‌واش یه‌واش هه‌ر چ‌ی‌ گه‌وراته‌ره‌ بۆه، که‌لیمه‌یش فره‌تره‌وه‌ بۆه، ئه‌رای نمونه‌ وه‌تنه‌ کلکه‌ تۆته‌، هه‌مه‌قۆته‌ و یه‌واش یه‌واش لاوه‌ لاوه‌وه‌ دی هاتیته‌ گ دالگ له‌ ناو‌ی فره‌تر که‌له‌مه‌ به‌ی‌ده‌ کار، ئ‌ئ‌یکه‌ش بووده‌ مه‌ته‌ل، مه‌ته‌له‌یل بۆچگ جوور تیتان و میتان، دۆنی دوان سیان که‌سایه‌تی فره‌تر نه‌ی‌رێد، دوان بزن و یه‌ی گله‌گورک.

باهه‌س وه‌ یه‌ نامژه‌ بکه‌م گ تیتان و میتان ئه‌به‌ر داس‌تان منال دنیاس. له‌ باوه‌ر م‌ن ئه‌ساس ئه‌ده‌بیات منال له‌زه‌ته‌، یانی ش‌ئ‌یعر و مه‌ته‌ل و هه‌ر چ‌ی‌ ئ‌رای منال ئۆش‌ئ‌ید په‌کم بایه‌س له‌زه‌ت بوه‌ئ‌د، منال تا له‌زه‌ت نه‌وه‌ئ‌د ئه‌و ئه‌ده‌بیاته‌ نیه‌ په‌زیرێد، ئه‌و تامیته‌ بایه‌س له‌ گیانی بمینیه‌ئ‌د، له‌ گیانی بچه‌ش‌ئ‌یه‌ئ‌د، ئه‌رای یه‌سه‌ گ ئه‌ده‌بیات منال فره‌تر وه‌ ش‌ئ‌یوه‌ئ‌ی بازیه‌، بازی ش‌ئ‌یعره‌، بازی-کاره‌، بازی-نه‌وازشه‌، بازی-ئاموز‌وش‌ه‌، بیه‌ک بازی یه‌ی ناو‌جیه‌که‌ر ئه‌رای ره‌سمانن ق‌تر مسته‌قیم په‌یام وه‌ مناله‌. له‌ باوه‌ر م‌ن بازی و له‌زه‌ت ئه‌سل کار ئه‌ده‌بیات مناله‌. سه‌ ئه‌ده‌بیات منال د‌ب‌ی‌ن دنیا له‌ چه‌و مناله‌، بایه‌س ئه‌ق‌ره‌ ق‌ده‌ت بۆچگه‌و بکه‌ی گ بۆده‌ هاوقه‌د مناله‌گه‌ و ئه‌و جووره‌ وه‌ دنیا بنوو‌رید.

- په‌ک‌ئ‌ی له‌ که‌سه‌ یلگ گ بنه‌وای ئه‌ده‌بیات منال وه‌ زوان کوردی له‌ ناو‌چه‌ی خوه‌مان نانه‌سه‌، جنابت بۆنه‌، د‌ل‌ئ‌یام گ هه‌ر کار‌ئ‌ی هه‌نانیگ ب‌ر‌پ‌اره‌ ده‌سه‌پ‌ی بوود، فره‌ د‌زو‌اره‌، له‌ ئ‌ی باره‌ ئه‌رامان گه‌پ ب‌ئ‌یه‌ن، چ‌ چشتیگ بۆه‌ مدوو په‌گ بکه‌فینه‌ بان ئ‌ی ه‌ئ‌له‌؟ له‌ ئ‌امانه‌یل ش‌ئ‌یرین و تبه‌ئ‌ئ‌ی گ له‌ ئ‌ی ر‌ئ‌یه‌ داشتینه‌ ئه‌رامان گه‌پ ب‌ئ‌یه‌ن.

م‌ له‌ منالی هه‌میشه‌ هه‌زه‌ مه‌ته‌ل بۆم، یه‌ی نه‌نگ‌ی داشتیم-خودارامه‌ت‌ئ‌ی بکه‌ئ‌د-مه‌ته‌ل ئۆش خاس‌ئ‌یگ بۆ. مه‌ته‌ل ئه‌رامان وه‌ت وه‌ ق‌نیات، یانی بایه‌س هه‌تمه‌ن کار‌ئ‌یگ ئه‌رای ئه‌نجام ب‌ئ‌ایامن.

مه‌سه‌له‌ن خوری ئه‌رای ش‌ئ‌یه‌و بکر د‌ی‌ایم یا چ‌ن‌ج‌گ ناو په‌م‌ئ‌ی ئه‌رای ده‌ر‌با‌ور د‌ی‌ایم، نه‌ؤ‌یش وه‌ یه‌واش یه‌واش مه‌ته‌له‌گه‌ ئه‌رامان وه‌ت، باوگم داستانه‌یل شانامه‌ زان‌ست و ئه‌رامان وه‌ت، م‌ فره‌ منال بۆم و ه‌ئ‌یمان ئه‌و داستانه‌یله‌ هانه‌ هه‌ژم.

دالگم فره‌ لاوه‌ لاوه‌ زان‌ست، هه‌تا وه‌خت‌ئ‌ی ده‌بیرستانی بۆم هه‌نای له‌ خه‌و هه‌ل‌س‌ام وه‌پ‌یم وه‌ت: "سواوه‌خه‌یر سه‌له‌تی، له‌ باخ گۆل د‌ره‌هاتی" یانی تۆه‌م ش‌ئ‌یعر و ئ‌ئ‌ه‌ساس له‌زه‌ۆ‌زه‌ئ‌ین و گیان م‌ هه‌ر له‌ منالیه‌و پاشین.

ب‌ئ‌ی وه‌لیفه‌ت‌ئ‌یگه‌، ئه‌لبه‌ت چ‌ه‌ن س‌ال‌ئ‌یگ هه‌س گ ئ‌ی نوو‌ر‌گه‌ پ‌سای ئالشت بوود، ئه‌مان هه‌میشه‌ هه‌ن که‌سه‌یلگ گ له‌یوا فکر که‌ن، چ‌ جواو‌ئ‌یگ ئه‌رای ئ‌ی که‌سه‌یله‌ د‌ب‌یر‌ن‌؟

له‌ باوه‌ت ئه‌ده‌بیات نوشتاری ر‌اس‌ئ‌ی توایان خوه‌مان فره‌ فه‌ق‌یر بۆمه‌. ئیمه‌ وه‌ت‌مان فره‌ بۆه ئه‌مان نۆسانمان که‌م بۆه. له‌ ناو‌چه‌ی که‌ل‌ه‌و‌ر ئه‌ده‌بیات ئیمه‌ گشت‌ئ‌ی شه‌فا‌ه‌ی بۆه. ده‌فته‌ره‌یل و به‌ر هه‌مه‌یل‌ی مه‌ن‌سته‌ جیه‌و له‌وای شانامه‌یل کوردی و ده‌فات‌ر مه‌ردم یار‌س‌ان وه‌ ر‌ئ‌نۆس ت‌ب‌ی‌ه‌ت‌ئ‌یگ نۆسیاس گ هه‌ر له‌وای فارسیه‌ و مه‌ردم هه‌م تاوان‌ئ‌یان نیه‌ و وه‌ ئ‌ی ش‌ئ‌یه‌ له‌ نۆسانه‌ چه‌و‌ئ‌ان هه‌و‌کاره‌ بۆه و زان‌ن بخوه‌ن‌ئ‌ی.

ئه‌ده‌بیات س‌ج‌ی‌ل‌ئ‌یگه‌ گ وه‌ ئایه‌م ئۆش‌ئ‌ید له‌ کووره‌ هاتیته‌، ر‌یش‌ه‌ی هاکوو، وه‌ ئیمه‌ ئۆش‌ئ‌ید باوگ و با‌پ‌یر‌مان چۆ ناشقی کردنه‌، چۆ خوسه‌ خواردنه‌، چ‌راخ‌ئ‌یگه‌ گ له‌ شه‌وق‌ئ‌ی بوود خوسه‌ئ‌ی، په‌ژاره‌ئ‌ی، خه‌م‌ئ‌ی، له‌ قالب موور و هه‌وره‌ س‌ئ‌یه‌ چه‌مانه‌ و مه‌ته‌ل، به‌یته‌یل کار و بازی و لاوه‌ لاوه‌ بۆنیده‌و...

ئه‌مان له‌ ده‌هه‌ی هه‌فتاد ش‌اع‌ئ‌یره‌یل یه‌واش یه‌واش کتاو چاپ کردن هاتنه‌ سه‌ر ر‌ئ‌نۆس کوردی و وه‌ره‌ وه‌ره‌ مه‌ردم وه‌ل ئ‌ی ر‌ئ‌نۆس کوردیه‌ ناش‌ناوه‌ بۆن. ئه‌مان چۆن مه‌ردم و وم‌رده‌نگ وه‌ل ئ‌ی ر‌ئ‌نۆسه‌ ه‌ئ‌یمان خاواره‌ بۆن خوه‌نین ئه‌رایان سه‌خت بۆ و نه‌تۆه‌ن‌ستن کتاوه‌یل ئیمه‌ بخوه‌ن‌ن.

ئه‌گه‌ر ش‌ئ‌یعر‌ئ‌یگ له‌ هه‌ژگه‌ی مه‌ردم م‌ن وه‌ مدوو شه‌وش‌ئ‌یره‌یل‌ئ‌یگه‌ گ داشتیمه‌، ئ‌ی ش‌ئ‌یعره‌یله‌ خوه‌نیم یا وه‌ ش‌ئ‌یوه‌ی موسیقی د‌ره‌هات و خوه‌نینه‌ئ‌ی و یه‌یش‌ه‌ ده‌س‌م‌یه‌ت داد. ئه‌مان ئ‌ئ‌رنه‌گه‌ له‌ نه‌ز‌ر م‌ دی ئه‌و مه‌ه‌ودویه‌ته‌ نه‌مه‌ن‌ئ‌یته‌. له‌ فه‌زای مه‌جازی مه‌ردم هه‌م ش‌ئ‌ه‌ون و هه‌م نۆسه‌مانه‌گان دۆنن و یه‌واش یه‌واش وه‌ل ر‌ئ‌نۆس کوردی ئاشنا بۆنه‌ و رۆ ه‌او‌ردنه‌ وه‌پ‌ی.

جه‌نگ نیه‌. ئه‌رک سه‌ره‌ک‌ئ‌ی ئه‌ده‌بیات سولج و ئارامشه‌ گ ئیمه‌ گو‌م‌ئ‌ی کردیمه‌. ئه‌ده‌بیات زوان ئه‌ساس دالگ له‌ لاوه‌ لاوه‌ ئه‌رای مناله‌. زان هه‌وره‌ چ‌ر له‌ هه‌وره‌یه‌. زوان ش‌اع‌ئ‌یره‌ له‌ ش‌ئ‌یعره‌ و زوان هه‌ن‌ره‌مه‌ند له‌ هه‌ن‌ره‌یه‌.

- په‌یوه‌ندی پ‌ئ‌یناسه‌ (یا هویت) و ئه‌ده‌بیات له‌ باوه‌ر جنابت چۆنه‌؟

ئه‌ده‌بیات له‌ وه‌ج ه‌و‌یبه‌ت نایه‌مه‌. ب‌ن‌چ‌ی‌نه‌ی هه‌ر قه‌وم‌ئ‌یگه‌. ئه‌ده‌بیات س‌ج‌ی‌ل‌ئ‌یگه‌ گ وه‌ ئایه‌م ئۆش‌ئ‌ید له‌ کووره‌ هاتیته‌ و ر‌یش‌ه‌ی هاکوو. وه‌ ئیمه‌ ئۆش‌ئ‌ید باوگ و با‌پ‌یر‌مان چۆ

ناشقی کردنه‌. چۆ خوسه‌ خواردنه‌. چ‌راخ‌ئ‌یگه‌ گ له‌ شه‌وق‌ئ‌ی بوود خوسه‌ئ‌ی، په‌ژاره‌ئ‌ی، خه‌م‌ئ‌ی، له‌ قالب موور و هه‌وره‌ س‌ئ‌یه‌ چه‌مانه‌ و مه‌ته‌ل، به‌یته‌یل کار و بازی و لاوه‌ لاوه‌ بۆنیده‌و.

یانه‌ گشت ئه‌ده‌بیات ئیمه‌ بۆنه‌گ له‌ تۆل تاریخ وه‌ نه‌سل ئیمه‌ره‌سینه‌ و له‌ نه‌زه‌ر م‌ به‌ش س‌ق‌ان‌دار ئه‌ده‌بیات، زوان و زا‌راوه‌س‌ (له‌ه‌ج‌ه‌س‌)، هه‌ر که‌س‌ئ‌ی گ زا‌راوه‌ د‌ئ‌یر‌ئ‌د یانی په‌گ س‌ج‌ی‌ل د‌ئ‌یر‌ئ‌د و ر‌یش‌ه‌ د‌ئ‌یر‌ئ‌د.

- له‌ در‌ئ‌زه‌ی هه‌ر ئ‌ی پ‌رس‌یاره‌ ب‌ئ‌ی کووم ب‌ه‌رس‌م، فره‌ که‌سه‌یل فکر که‌ن وه‌ کوردی نۆسان ئه‌وه‌یش له‌ ناو‌چه‌ی خوه‌مان، کار

ئه‌ده‌بیات کوردی وه‌ ت‌ب‌ی‌ه‌ت له‌ ناو‌چه‌ی کرماشان وه‌ مدوو په‌گ گ‌ی‌چه‌له‌یل فره‌ئ‌یگ له‌ سه‌ه‌ر‌ئ‌ی خوه‌ی دیه‌، د‌ئ‌یر‌تر له‌ ناو‌چه‌یل تره‌ک کوردزوان که‌فتسه‌و جۆله‌.

یه‌ک‌ئ‌ی له‌ مدوو‌ه‌یل سه‌ره‌ک‌ئ‌ی نه‌قۆن سیستم په‌رومه‌رده‌ کردن و ئ‌ئ‌یکه‌ش رۆ ه‌او‌ردن نۆسه‌ره‌یل وه‌ زوان فارسی بۆه. هه‌ره‌سه‌ی هه‌ر زوان‌ئ‌یگ له‌ شوون خوه‌ی ر‌ئ‌ز‌داره‌، ئه‌مان ئه‌و چ‌ش‌ته‌گ زان‌ستی ئ‌ئ‌مه‌روو ه‌پ‌یمان ئۆش‌ئ‌ید یه‌سه‌گ زوان دالگ‌ئ‌ی زوان سه‌ره‌کیه‌ و بایه‌س هه‌م مه‌ردم و هه‌م ده‌سه‌لات‌داره‌یل هه‌ژ‌ئ‌یان وه‌پ‌ی بوود.

به‌ش فره‌گرن‌ئ‌ی له‌ ئه‌ده‌بیات ره‌سه‌ئ‌یده ئه‌ده‌بیات منال گ بووده‌ په‌یوه‌ندیده‌رز‌ه‌ین منال وه‌ل پ‌ئ‌یناسه‌ و کوومه‌لگا و زوان. به‌خته‌وره‌انه‌ له‌ ناو‌چه‌ی کرماشان هه‌م که‌سه‌یل‌ئ‌یگ داشتیمه‌ن گ له‌ ئ‌ی به‌شه‌ تا ئاس‌تیگ خاس کار کردنه‌ و ئ‌ئ‌یسه‌ ه‌ایمه‌نه‌ خ‌زم‌ه‌ت جناب «رزا مه‌وزوونی» یه‌ک‌ئ‌ی له‌ که‌سه‌یل‌گ بنه‌وای ئ‌ی کاره‌ نانه‌سه‌و و تۆه‌ن‌سته‌ن کار‌ئ‌یگه‌ری خاس‌ئ‌یگ له‌ بان ئه‌ده‌بیات منال وه‌ زوان کوردی داشتوون.

فره‌ که‌س رزا مه‌وزوونی وه‌ مدوو به‌رنامه‌یل ت‌لۆ‌ز‌نی کانال زا‌گ‌رۆس ناسن گ له‌وره‌ جناب مه‌وزوونی ت‌ئ‌یک‌و‌وش‌ئ‌ین تا ئه‌وره‌ گ‌ر‌ئ‌ی کار هه‌س، به‌ش‌ئ‌یگ له‌ د‌ره‌قه‌ت زوان کوردی وه‌ وم‌رده‌نگ ن‌یش‌ان ب‌ئ‌ه‌ن، وه‌ل ش‌ئ‌یعر، وه‌ل چه‌و‌چه‌ و مه‌ته‌له‌یل رۆنه‌گ له‌ باو‌ر‌م‌رۆل دیاریتگ له‌ ئ‌ی باوه‌ته‌ داشتنه‌.

جیا له‌ ئه‌ده‌بیات فۆلکلۆر و ئه‌ده‌بیات منال، رزا مه‌وزوونی له‌ به‌ش ئه‌ده‌بیات گه‌وره‌س‌ال هه‌م ئ‌از‌مانه‌یل‌ئ‌یگ داشتنه‌گ ت‌ئ‌یک‌و‌وش‌ئ‌یم له‌ ئ‌ی وه‌توو‌ئ‌یه‌ له‌ سه‌ر‌ئ‌ان گه‌پ به‌یمن.

باهه‌س ئامژه‌ بکه‌م له‌ رزا مه‌وزوونی کتاوه‌یل‌ئ‌یگ له‌وای «وه‌یلکان»، «تاتی»، «م‌یگه‌ ج‌ارووبه‌رق‌ئ‌ی» و «خت‌ئ‌ی مت‌ئ‌ی» له‌ به‌ش ئه‌ده‌بیات منال، چ‌ه‌ن کوومه‌ش‌ئ‌یره‌ له‌وای «یه‌ی شه‌و ئه‌گه‌ر پ‌چ‌یدن»، «جامه‌ک‌»، «چ‌راخ‌»، «و‌راوه‌یل ژ‌ئ‌رال»، و «سان و س‌ئ‌یف» له‌ به‌ش گه‌وره‌س‌ال، هه‌ر له‌یوا کتاو «کوورانیه‌یل ن‌یش‌تمان دالگ‌ئ‌ی» گ کوورانیه‌یل کار و بازیه‌ و کتاو «چ‌ل‌تاق چ‌ل‌نیم‌تاق» گ کوومه‌چه‌و‌چه‌س‌ و «ک‌ور س‌ئ‌ی‌ان‌ج‌» و کتاو «ده‌رو‌چ‌یا ده‌ر‌پ‌چه‌» گ یه‌ی به‌ر هه‌م پ‌ز‌و‌وه‌ش‌ئ‌یه‌ بلاو بۆه‌و ئه‌لبه‌ت هه‌میشه‌ کتاوه‌یل تره‌ک گ وه‌ زوان فارسی نۆسیانه‌.

له‌ ئ‌ی وه‌توو‌ئ‌یه‌ فره‌تر کووش‌ئ‌یمن وه‌ل رزا مه‌وزوونی و نوو‌ر‌گه‌یل‌گ گ وه‌ ئه‌ده‌بیات و زوان کوردی د‌ئ‌یر‌ن ناش‌ناوه‌ بۆم‌ن. خوه‌م هه‌نای ن‌یش‌تمه‌ پای ق‌س‌ی‌ه‌یل جناب مه‌وزوونی هه‌ز بر‌دم، که‌س‌ایه‌تیله‌یل دیاری هه‌میشه‌ ق‌س‌ی‌ه‌یل و ئ‌از‌مانه‌یل‌ئ‌یگ له‌ ناو‌ز‌ئ‌یان د‌ئ‌یر‌ن گ تۆه‌ن‌ئ‌ید ئه‌رای هه‌ر که‌س‌ئ‌ی د‌ل‌خواز بوود، ئ‌م‌ئ‌د‌وارم تۆه‌یش له‌ ئ‌ی وه‌توو‌ئ‌یه‌ هه‌ز بوه‌ین.

- فره‌س‌پ‌اس د‌ئ‌یر‌م له‌ جنابت گ ئ‌ی د‌ره‌قه‌ته‌ د‌اینه‌سه‌ ئیمه‌گ له‌ سه‌ر ئه‌ده‌بیات و زوان کوردی گه‌پ‌ئ‌یگ داشتۆم‌ن. جناب مه‌وزوونی ئه‌رای یه‌کم‌ئ‌ین پ‌رس‌یار، له‌ باوه‌ر جنابت ئه‌ده‌بیات چوه‌سه‌؟ یا خاس‌تر یه‌سه‌ بۆشم ئه‌ده‌بیات هاتیته‌گ چوه‌ بکه‌ئ‌د و ئامان‌ج‌ئ‌ی چوه‌سه‌؟

نیه‌توام ب‌چ‌مه‌ سه‌ر تاریفه‌یل سلۆک و کتاوی و دانشگاهی گ گشت‌تمان ئ‌ی و‌ئ‌نه‌ تاریفه‌یله‌ ش‌نه‌ق‌تیمه‌. ئه‌مان م‌ ئۆشم ئه‌ده‌بیات چه‌تر‌ئ‌یگه‌ یا ئاس‌مان‌ئ‌یگه‌گ به‌شهر له‌ تۆل تاریخ له‌ ژ‌ئ‌یر‌ئ‌ی‌اس و هه‌ناس ک‌ئ‌ش‌اس و ئه‌رای په‌یوه‌ندی وه‌ل دنیاوا له‌ئ‌ی ده‌سم‌یه‌ت گر‌ت‌ئ‌یه‌.

تۆه‌ن‌ست‌ئ‌یه‌ ئه‌ساس و ئارزوو و ئاوات و ژ‌ان و د‌ل‌داری خوه‌ئ‌ی وه‌ل ئه‌ده‌بیاتا وه‌ وم‌رده‌نگ‌ئ‌ی، وه‌ منالی، وه‌ خ‌ئ‌زان‌ئ‌ی بۆش‌ئ‌یدن. ئه‌ده‌بیات جوور خۆن هاله‌ ناو‌ره‌گ‌نایه‌م. ئ‌ئ‌ی خۆنه‌ ئه‌رای هه‌ر که‌س که‌م و فره‌ د‌ئ‌یر‌ئ‌د. یه‌ی ره‌نگ‌ئ‌یگ د‌ئ‌یر‌ئ‌د. ئه‌ده‌بیات وه‌ ئیمه‌ ئۆش‌ئ‌یدن ره‌نگ‌ئ‌ین ب‌خه‌ن‌یم. قۆل ب‌گ‌ئ‌یر‌یم. ئه‌ده‌بیات وه‌ به‌شهر ده‌سم‌یه‌ت ده‌ئ‌د گ د‌ل‌ئ‌ی له‌ خوسه‌ و په‌ژاره‌ نه‌ته‌ق‌ئ‌. له‌ نوو‌ر‌ستن گه‌ور‌تر و لا‌ز‌تر تۆه‌ن‌یم بۆش‌ئ‌یم ئه‌ده‌بیات هاتیته‌گ ئایه‌م په‌یوه‌ندی خاس‌تر و ن‌ئ‌سان‌ئ‌ی تر وه‌ل دنیاوا ب‌گ‌ر‌ئ‌یدن.

گیان ئه‌ده‌بیات که‌لیمه‌س‌. ئه‌م‌زار ئه‌ده‌بیات که‌لیمه‌س‌. موهم یه‌سه‌ ئ‌ئ‌ی که‌لیمه‌یله‌ چۆ بنه‌یمنه‌ لای یه‌که‌و. گ‌ا‌ج‌ار ئ‌ئ‌ی که‌لیمه‌یله‌ بوونه‌ بائ‌س یه‌گه‌ دو دنیا بر‌ش‌ئ‌یه‌نه‌و یه‌ک و تام ز‌ند‌گانی ئه‌رای به‌شهر تبه‌له‌و بکه‌ن و گ‌ا‌ج‌ار ده‌سم‌یه‌ت ده‌ئ‌د گ شه‌ر و خۆن و تفه‌نگ له‌ دنیا لا‌چ‌وود.

موهم یه‌سه‌ ئایه‌م چۆ له‌ ئه‌ده‌بیات ئ‌ستفاده‌ بکه‌ئ‌د و له‌ باوه‌ر م‌ن ئامان‌ج ئه‌ده‌بیات، خاس ز‌ند‌گانی کردنه‌. ئه‌رک ئه‌ده‌بیات

وه ختـــئ مڻال بۆم له ناو ئـــئ هاومڻالەيل و هاوکۆرهيلمانه، ههميشـــه م ئـــرايان مه‌تەل وه‌تم، وه‌تيان ره‌نگين مه‌تەل ئۆشـــى و ت بۆشـــه‌ئ؛ مه‌ته‌له‌يل گ دالگم ئـــرام وه‌تۆد ئـــرايان وه‌تم. نه‌وجهاون گ بـــــــــــــــۆم له‌ که‌يهان به‌چه‌ها (گوفاريگ تايه‌ت وه‌ منالەيل و نه‌جهاونه‌يل) فره‌ خوه‌شم هات.

مالمان له‌ گواوړ بۆ. يه‌ى شـــه‌به‌که‌ به‌داشـــــــــتتـــيگ له‌وره‌ بۆ دوکترئ گ نـــيزانم له‌ کام لا هاتۆد، يه‌ هەر شماره‌ له‌ که‌يهان به‌چه‌ها ئـــراى منالە‌گه‌ئ سه‌نـــياد، ئيکـــه‌ش ههميشه‌ رووژەيل سئ شه‌مه‌ و چوار شه‌مه‌ فره‌يان دباد.

ئمجا م چيام له‌ ناو ناشـــقاله‌گان پيتايان کرديام، ئمجا دۆنى کوتيگ له‌ داستانه‌که‌ نه‌وه‌ئ يا ديارى نه‌ؤ، ئمجا نه‌ودۆاى له‌ خوه‌مه‌و درسيانه‌و کرديام. وه‌ رووژگار وه‌ رووژگار کاکه‌ مازيار جوورنگ پيش چئ گ خوه‌م بۆمه‌ به‌ريرس سه‌فه‌ى شئير و داستان که‌يهان به‌چه‌ها دۆاى نه‌وه، نزىک ساڵ ٩٦ و يانه.

ئهمان وه‌ شـــــــــــــــيتوهى جدى له‌ ئه‌وايل ده‌هه‌ى هه‌فتاد يه‌ى ره‌فيقتيگ داشـــتيم وه‌ ناو فـــره‌هاد عه‌زبى فره‌ نايم ناشق کورد و کورده‌وارى بۆ، م تازه‌ چۆمه‌ ناو کانوون، وه‌ پـــيم وه‌ت: "ئرا شئير کوردى ئـــراى منالەيل نـــيه‌ؤشئ؟"

هەر ئه‌و ئـــشاره‌ بۆه‌ يه‌ى چشـــــــــــتتـــيگ له‌ گيان م گ ناخرئ يه‌ کمين شئيرم وه‌ ئســـــــــــم مه‌لۆچگ وه‌تم و فره‌يش له‌لئ ئســــــــــتقبال کردن، هه‌تا منالەيل، که‌ورail وه‌لتيا په‌يوه‌ندى گرتن، هەر ئه‌و ساله‌ کوومه‌ شئيرتـــيگ وه‌تم وه‌ ئســـم وه‌يلکان گ له‌ دؤاخـــر کتاو يه‌ى شه‌و ئه‌گه‌ر بچيدن چاپ بۆ.

ئەلبەت خووب بـــرئـــيگ مەردم وه‌پيم وه‌تيان ئەببه‌، ت پياى که‌ورائگيد" به‌ى کيفتيگ داشـــــــــــتيم له‌ جنس گونى ئرا ئۆشيد!" هه‌ناى ميمگه‌ جارووبه‌رقى چاپ بۆوه‌ ئســـمه‌گه‌ئ خه‌نستـــن، ئهمان که‌م که‌م جا که‌فت، و دى ديم فره‌ جار م وه‌ شئير منالەو ناسن و شئير مه‌لۆچگ و ميمگه‌ جارووبه‌رقيه‌و ناسن و يه‌ ئـــرام هه‌ز و له‌زه‌ت فره‌يگ داشت و دئريد.

- په‌ کـــئ له‌ رخنه‌ يلى گ پيه‌ک وه‌ ئەده‌بيات منال له‌ نۆسه‌ره‌يل و شاعيرەيل ناو ئيران کر يه‌يد يه‌سه‌گ فره‌ هه‌زه‌و زانستيه‌يل مرووقايه‌تى نيين و ته‌نانه‌ت دۆنيم گ برئگ له‌ کتاوه‌يل چن ومرو و شــــــــوون برئگ ئيدئولوژى يا نوڤر که‌يل کۆه‌نه‌گ هاتئ ميژگ ئه‌و منالە بچۆچنيد، يا چنه‌ شــــــــوونه‌ راوهاته‌يل گ فره‌ ول دنباى ئيمرووا هارموونى نه‌يريد، باوهر جنابت له‌ ئئ باره‌ چوه‌سه‌؟ ئايا رزا مه‌وزوونى تىکووشيه‌ له‌ ئئ خساره‌ له‌ ناو کاره‌يل دۆر بوود؟

له‌ باوهر من ئەده‌بيات منال پـــرچ پاکه‌. نه‌بايس منال بووده ده‌سپيچگ وه‌هسيله‌ ئـــراى سىياسىکارى يا ئـــراى ئيدئولوژى. منال بايه‌س له‌ ئەده‌بيات هه‌هه‌ بويد. راســـئ بتواى منال له‌ ئاموزش مســـته‌قيم هه‌م گوريزانه‌، هاتئ تا ئاستيگ ته‌هت تاسير شئيره‌يل و باز يه‌يل و شوعاره‌يل و يا برئگ موزوونات تايه‌ت قه‌رار بگريد ئهمان هه‌ناى که‌ورا بوود يه‌واش يه‌واش ره‌ســـيده‌ سه‌ر ئەسل خوه‌ئ و دى خوه‌ئ ئـــراى خوه‌ئ شئير مه‌لۆي نيد.

م خوه‌م له‌ کره‌يلم ئئ چشــــــــته‌يله‌ ديار يه‌. له‌زه‌ت ها ناوئ. سولح ها ناوئ. ژبنگه‌ (موهيت زبست) ها ناوئ. ئەخلاق ها ناوئ. دووس داشتن و ئشق ها ناوئ. گ يانه‌ گشت وه‌ له‌زه‌تو ئـــراى منال نۆســـمان. ئهمان هه‌ناى کارئـــيگ جوور «يه‌خئ گ ناشق خورشيد شوْد» نۆسام هۆچ وه‌خت فـــکر نه‌کردم بام کتاوئ له‌ بارى ئشــــــــق بنۆسم. نه‌! ئيکـــه‌ش ره‌سيمه‌و مه‌وزوو ئئ کتاوه‌ ئشقه‌، م ئه‌ساس خوه‌م نۆساۆم له‌ باوه‌تى ئاره‌هه‌تى يه‌ى منالئ گ يه‌ى نايم وه‌فرى درس کردۆد و پساي ئاو بۆ و بادەن بۆه‌ ئئ داستان و کتاوه‌. کتاوه‌يل تره‌ کيش هەر وه‌ ئئ شيۆه‌ نۆسامه‌.

- له‌ باوهر جنابت، زوان کوردى له‌ به‌ش ئەده‌بيات منال تا ئيسه‌ چۆ بۆه‌؟ ئايا وهل کتاوه‌يل تره‌ک گ له‌ زاراوه‌يل تره‌ک کوردى بلاو بۆه‌ ناشنا هه‌ين؟ پيه‌ک تا کوو پيش چيمه‌ه‌؟

چه‌ن ساڵ پيش جه‌شنواره‌يگ له‌ ده‌هه‌ى نه‌وده‌ له‌ ئه‌يوان بۆ. جه‌شنواره‌ى منال و مه‌لۆچک. ئه‌و دو جاره‌ گ به‌رگوزار بۆ، م داوه‌رئ بۆم. له‌ ئئ باوه‌ته‌ سه‌عاده‌تـــيگ داشتم شئيره‌يل کوردى منال خوه‌نيم و ئيکـــه‌ش يه‌ى داوه‌رى تره‌ک داشـــتيم ئـــراى کتاوه‌يل منال کوردى و ئه‌وه‌پشـــه‌ بائس بۆ کتاوه‌يل کوردى گ له‌ باوه‌تى منال چاپ بۆه‌ ئه‌وانه‌پشـــه‌ بۆنم و بخوه‌نمان و هه‌ز بوهم.

م فـــکر که‌م له‌ ده‌هه‌ى نه‌وده‌ جه‌هش خاسيگ داشـــتيمه‌. هاتئ فره‌تر له‌ ٣٠ ئۆنواڤ کتاو شئير له‌ کرماشان و ئيلام ئـــراى منالەيل چاپ بۆه‌ له‌ ئه‌وسا تا ئيرنگه‌، هاتئ فره‌تريش. ئه‌وسا خوو فره‌تر شئير بۆه‌. ئيرنگه‌ دوئم داستان و مه‌تەل هه‌م نۆســـيه‌يد و يه‌ مدوو شـــانازى و خوه‌شـــاليه‌. له‌ تعداد و که‌ميه‌ت خاسيم. ئهمان له‌ که‌فبه‌ت راســـئ بتواين ئه‌وجووهره نيمـــن. له‌ شئير خاسيم. ئهمان له‌ داستان هيمان وه‌ ئه‌و که‌فبه‌ته‌ نهره‌سيمه‌.

داستانه‌يلئ گ خوه‌نيم فره‌ هاز نياشتن. په‌ يه‌ى گه‌په‌. گه‌پ تر گ فره‌ موهمه‌ له‌ سه‌ر ته‌سوير گه‌رى و وينه‌ کيشـــيه‌. له‌ ئئ باوه‌ته‌ ئيمه‌ فره‌ که‌م هاز يم. يانئ وه‌ينه‌ کيشـــه‌يل هرفه‌يى و

خاس ئـــراى کتاوه‌يل منال له‌ لاخوه‌مان نه‌يريمن.

گيچەل تره‌ک يه‌سه‌گ چاپ کتاو فره‌ سه‌خته‌ ئـــراى منال، چۆن گشت لا په‌ره‌يلئ ره‌نگيه‌ و يه‌ پيه‌ک هه‌ز ينه‌به‌ره‌. راســـئ بتوايد شئيره‌يل کوردى منال بۆه‌ مدوو يه‌ک مەردم وهل ئەده‌بيات گه‌وره‌ســـاڵ هه‌م په‌يوه‌ندى بگرن و له‌ ئئ باوه‌ته‌ هه‌م خاســـه‌. له‌ ناوچه‌يل تره‌ک هه‌م ئئ گيچه‌له‌يله‌ هه‌س. شئيره‌گان خاســـن. ئهمان له‌ باوه‌تى وينه‌گه‌رى، ئه‌وانيش قه‌وى نيين.

- جيا له‌ ئەده‌بيات منال، جنابت ماوه‌يگ له‌رادۆن و تلۆزن

ته‌نانه‌ت خراویش شـــه‌هفتيمن، ئهمان ئيمه‌ بنيه‌ى ريز گرتن له‌ ئەده‌بيات و زوان کوردى لاخوه‌مان له‌ ناوراديو و تلۆز يوون کرماشان نايمه‌و.

-ره‌خنه‌ئ گ وه‌ کانال زاگروُس هه‌ميشه‌ داشـــتيمنه‌ يه‌ بۆگ تىکووشـــى فره‌تر زوان و فـــره‌هنگ کوردى ته‌نيا و ته‌نيا له‌ لايەن ئەده‌بيات شوانى و ديه‌که‌يى نيشان به‌يدن (ئەلبەت يه‌کم يه‌ بۆشم گ ئئ ناوه‌ ناو گه‌نيگ نيه‌، ته‌نيا يه‌ى ناواناسه‌ ئـــراى به‌شـــيگ له‌ ئەده‌بيات)، يانئ هه‌ناى گه‌پ له‌ سه‌ر مه‌شکه‌ و دوو و کاوړ و که‌ليا بۆ، کوردى وه‌تيان، ئهمان هه‌ناى

سه‌ده‌ها منال وه‌ زاراوه‌يل کوردى شئير ئـــرام خوه‌نين. بلاويان کردم. يانه‌ له‌ وه‌ر چه‌و بازئگ له‌ ئەفرادينه‌گ له‌ کنار گه‌ود نيشتنه‌ و قورات دهن... ئەده‌بيات کوردى له‌زه‌مانئ گ ئيمه‌ بۆمن وهل فه‌خر و شانازى و گه‌ورايى بلاو بۆه‌. و ئه‌و ئەفراده‌گ بايه‌س بزائن، زانن. و هه‌ميشـــه‌ قيرزانى که‌ن.

بريار بۆ له‌ سه‌ره‌ يه‌ى مزار نوو و ئيمرووژين گه‌پ بيەن يا له‌ سه‌ر ئەده‌بيات نوو گه‌پ بيەن، فارسى وه‌تيان، و ئئ نوڤر که‌ جى خستيايد گ زوان کوردى زوان ئيمروو نيه‌ و پيه‌ک هەر که‌ توaid ئيمرووژين و باکلاس بوود، بايه‌س فارسى بۆشيد، باوهر جنابت له‌ ئئ باوه‌ته‌ چوه‌سه‌؟ ئايا شه‌به‌که‌ى زاگروُس ئئ راميار يه‌ داشت؟

م هەر ئه‌و جووره‌گ وه‌تم، له‌ ده‌هه‌ى هه‌فتاد ئـــــــــــره‌خنه‌ زانستم و وه‌پتان وارد بۆ. ئەگه‌ر م چتم ومه‌وراديو و تلۆز يوون هەر وه‌ مدوو به‌ بۆگ دى ئـــــــــــره‌خنه‌ وه‌پتان وارد نه‌ود. وه‌داخوه‌ رووژگارئـــيگ گشت به‌رنامه‌يل کوردى به‌رنامه‌يل تۆله‌کى و ته‌نز بۆ.

هيمان مەردم ميرزا ته‌يل ها هۆرتان، زامه‌تيش کيشان، ئهمان گشت به‌رنامه‌يان هەر ئئ جووره‌ بۆ... هەر يه‌ بۆده ره‌ســـم گ هه‌ناى تۆله‌کى کردن بايه‌س هه‌تمه‌ن زوانتيان کوردى بۆاناد! ئهمان هه‌ناى بۆته‌ دکتر و مه‌هندس و فلان، هه‌تمه‌ن دى پيا عاقلگه‌ دى پياى فارسىگ بۆ و به‌ر ئەکس.

ئهمان م هه‌ناى چيمه‌ نه‌وره‌، فره‌ جدى هاتمه‌ سه‌ر ئەده‌بيات کوردى. له‌ کارناسه‌يل داوه‌ت کردم. له‌ شاعيره‌يل، له‌ خانه‌نده‌يل و... ها هۆرم فره‌ له‌ هاوکاره‌يل خوه‌مان له‌راديو و تلۆز يوون، م ئيکـــه‌ش ره‌ســـيمه‌و يانه‌ کوردن!. يانئ يه‌واش يه‌واش ئـــرام ديار به‌و بۆ و خوه‌يان نيشان دان گ ئيمه‌يش کورديمن! ومهرجه‌ نه‌وه‌ هاتئ شـــهرميان هاتۆد هەر وه‌ ئه‌و ده‌لايله‌.

به‌لئ کاکه‌ مازيار! ئيمه‌يش هه‌ناى له‌ سه‌ره‌ مه‌سه‌لل و فـــره‌هنگ و هـــوره‌ و لاوه‌ لاوه‌ و يانه‌ گه‌پ ده‌يمن، ديار يه‌ هەر ئه‌و ئەده‌بيات ئەشاييره‌سه‌. بيلا هەر ئه‌و ناوه‌گ خوه‌د ته‌ى بۆشم: ئەده‌بيات شوانى. بيلا هەر يه‌ شيه‌و بکه‌م: ئيمه‌ يه‌ى ئەفسانه‌يگ ديرييم وه‌ ئســـم پاتووړه‌ و په‌رى، ره‌نگين ترين و

هفته‌ نامه‌ سياسى، فره‌نگى، اجتماعى

سال بيست و دوم * گستره‌ توزيع: غرب و شمال غرب کشور

ویژه‌ى ادبيات کوردی

ناشقانه‌ترين داستان کورديه‌.

مه‌گه‌ر پاتووړه‌ شوان نه‌ؤه! مه‌روه‌ ته‌ريق بلووړه‌گه‌ئ دلدارى خوه‌ئ وه‌ په‌رى نيه‌ؤشيد! هەر ئئ شوانيه‌گ هاتئ ئيمه‌وه‌ تۆله‌کى له‌لئ ناو باريمين، به‌ش موهمئ له‌ هووړه‌ و شئيره‌يل دلدارى ئـــراى ئيمه‌ هفر کردته‌.

ماز يار گيان ئيمه‌ مەردم خودگه‌ز ئيگيمن، وه‌ؤ خاون مال قورو (قورب) نه‌ئړئ! م پازره‌ ساڵ فره‌تر له‌ سدا و سيمه‌ ئـــراى ئەده‌بيات کوردى که‌له‌پورى زامه‌ت کيشامه‌. پازره‌ ساڵ! له‌ ئئ ماوه‌گ م بۆمه‌، زوان کوردى که‌له‌پورى بۆده‌ زوان معيار له‌ سدا و سيمای ئوستان کرماشان. هيمانيش شوون کارمان هه‌سه‌ى. هه‌ر سه‌ى که‌مړه‌نگته‌و کردنه‌.

شاکه‌ و خان مه‌سوړ، غولامرزا خان ئـــره‌کهاوزى، ئەلماس خان که‌نۆله‌يى، عه‌لى نه‌زه‌ر، ئه‌ولعه‌ز يز، ســـه‌ى قولى، مرای ســـه‌کينه‌، ئەينه‌لى ته‌يموورى، برا گوجه‌ر، ماموود کولى و سه‌ده‌ها هونەر مند تره‌گ تا ئه‌ورووژه‌ ناوتان له‌ هۆچ جى ره‌سانه‌يگ ناتۆد، م خسيميانه‌ سه‌ر زوان.

م ته‌مام به‌رنامه‌يلم وه‌ قه‌زه‌ل کوردى شروو کردم. سه‌ده‌ها کتاو م ناسانم. م ئـــراى يه‌کم جار له‌ره‌شيد ياسمى وه‌تم. له‌ مه‌نسوور ياقووتى، له‌ عه‌لى ئه‌شره‌ف ده‌رويشيان، شانامه‌ى نازرى په‌خش کردم، ته‌مۆره‌ په‌خش کردم.

م هه‌تا فره‌ له‌ به‌رنامه‌يلم به‌ش ته‌نز نياشتن. فـــکر کردم يانه‌ ئاسيبه‌. له‌راس، لاوردمان، که‌مړه‌نگيانه‌و کردم. يه‌پشـــه‌ بۆشم ئـــراى يه‌ کمين جار شئير کوردى منال له‌ تلۆز يوون خستمه‌رئ گ وه‌ هەر ده‌لييتگ ناخرئ نوای گرتن.

سه‌ده‌ها منال وه‌ زاراوه‌يل کوردى شئير ئـــرام خوه‌نين. بلاويان کردم. يانه‌ له‌ وه‌ر چه‌و بازئگ له‌ ئەفرادينه‌گ له‌ کنار گه‌ود نيشتنه‌ و قورات دهن... ئەده‌بيات کوردى له‌زه‌مانئ گ ئيمه‌ بۆمن وهل فه‌خر و شـــانازى و گه‌ورايى بلاو بۆه‌. و ئه‌و ئەفراده‌گ بايه‌س بزائن، زانن. و هه‌ميشـــه‌ قيرزانى که‌ن. ئيسه‌ ئەلبەت شه‌ش هه‌فت ساله‌ وه‌ ده‌لايلگ وهل سدا و سيمايا هاوکارى نه‌ئړم و دى نـــيزانم ئيرنگه‌ چ ئتفاقئ که‌فتبه‌ و ئەگه‌ر ئتفاقئ که‌فتبه‌ ئه‌وه‌ دى م له‌لئ ناگانيم و نـــيزانم.

- به‌لئ جنابت زامه‌ت فره‌يگ کيشيانه‌، جيا له‌ به‌رنامه‌يل خاس جنابت گ تىکووشــــــــين تا نه‌وره‌گ رئ هه‌س کار بکه‌ين، منيش قه‌بوول دئړم گ ئەده‌بيات شوانى و ديه‌که‌يى به‌شئگ له‌ ئەده‌بياته‌. له‌ گشت دنيا هه‌م يه‌ هه‌س، له‌ ئەده‌بيات ئامريکا، ته‌نانه‌ت له‌ ئەده‌بيات ئروپا، وه‌تايه‌ت له‌ ئەده‌بيات عامه‌ئ لاخوه‌مان يه‌ هه‌س، ئهمان گيچەل ها ئه‌وره‌گ ته‌نيا ئئ ئەده‌بياته‌ تر يوون داشـــــــــــتوود، ئه‌و وه‌خته‌سه‌گ رخنه‌وارده‌ و ئئ پرسياره‌ پيش ته‌يد، مه‌گه‌ر ئەده‌بيات کوردى برياره‌ هەر يه‌ بوود و هەر له‌ ئئ ناســـته‌ بميئيد؟ ئەگه‌ر له‌ شان ئئ ئەده‌بياته‌، به‌شه‌يل تره‌ کيش بره‌ســـنه‌ ده‌نگ وره‌نگ خوه‌ناى ئئ گيچەل و ئئ ره‌خنه‌ له‌ باوهر م لاچوود چوڤ سەنگايه‌سەنگ يا بالانس بوود... ئيسه‌ له‌ دريژەى هەر ئئ گه‌پمانه‌، هه‌لگه‌ر ديه‌يمه‌وو وه‌ده‌بيات، ئيچار ئەده‌بيات فۆکلۆر، زانيم له‌ هەر نيشتمانئـــيگ ئئ به‌شه‌ چه‌نيگ وه‌نر خه‌ و جنابت هه‌م له‌ ئئ باوه‌تیه‌ چنان کار بلاو کردينه‌، و هه‌ميش زانم ئئ کار يشـــه‌ چه‌ئى دژوار بۆه‌، له‌ ئئ باوه‌تو و ئازمانه‌يل گ داشـــتبنه‌ ئـــرامان گه‌پ يئهن.

به‌لئ ئەده‌بيات عامه‌ وه‌نرخه‌ و له‌ فره‌ جيه‌يل وه‌پئ ئەهه‌ميه‌ت دهن، له‌واى «براگان گريم» له‌ ئالمان گ چه‌نيگ له‌ سه‌ر ئەده‌بيات عامه‌ کار کردنه‌. يا له‌ رووسيه‌گ چه‌ئ ئەهه‌ميه‌ت دهن ئە ئەده‌بيات عامه‌.

م خوه‌م يه‌ى جار چيمه‌ رووسيه‌ ئـــراى يه‌ى کار ئدارى و له‌وره‌ يه‌ى ساختمانئـــيگ بۆدو چه‌نه‌ ئوستاندارى کرماشان. له‌ ئه‌و که‌سه‌گ به‌ر برس تر جمه‌ بۆ، پرسيم گ يه‌ چوه‌ نۆساس له‌ سه‌رده‌رئ؟ وه‌تياد يه‌ ئـــراى «فـــره‌هنگ عامه‌»س و ته‌نيا له‌ ئئ باوه‌ته‌ کار که‌يد. ئيسه‌ ئيمه‌ يه‌ى کوومه‌ له‌ فـــره‌هنگ و ئەده‌بيات عامه‌ ديرييم. ئهمان که‌م ومه‌ره‌ پئ چيمن. هەر که‌ســـــــــــيگيش چوود له‌هوق خوه‌يه‌. به‌رنامه‌ريزى ئـــراى نه‌کرياس. بوودچه‌يگ ئـــراى نيه‌.

يه‌ى گه‌يگ له‌ ئئ باوه‌ته‌ بيەم: له‌ ساڵەيل دۆر، سفاره‌ت ئنگليس له‌ ئيران يه‌ى کاردارئـــيگ له‌ ئه‌وره‌ داشـــته‌. ئيکـــه‌ش چۆن کاردار بۆه‌ په‌يوه‌ندى داشـــته‌ وهل ســـه‌فير ئيرانه‌و، هاتچوو داشـــتنه‌. ئيکـــه‌ش ئه‌و کارداره‌ هه‌ناى ته‌يد ته‌يد دۆنيد گ يه‌ى ژئـــيگ هه‌ميشـــه‌ ها مال ســـه‌فير و هەر شه‌و مه‌تەل ئۆشـــيد. ئـــراى فره‌ ئلاجمه‌ؤه‌گ ئئ مه‌ته‌له‌يله‌ دواژه‌ نيين. ئســـم ئه‌ؤژنه‌ «گه‌لين خانم» بۆه‌ له‌ مەردم برووجرد. ئئ کارداره‌ ته‌يد و مه‌ته‌له‌يل ئئ ژنه‌ له‌ بان قاقه‌ز نۆسيد، نزىک هه‌فتاد مه‌ته‌ل له‌لئ دهر تيد، به‌يدئ له‌ ئنگلـــــــــــستان چاپئ که‌يد، ئيکـــه‌ش ئيمه‌ هاتيمنه‌ هەر ئه‌وه‌ هه‌لگه‌ر دان کرديمه‌ن!

بزآن چه‌ئئ ئيمه‌ ده‌سمان چووله‌ و بئ ده‌سه‌لاقيم، ئەلبەت هه‌م ده‌سيان خوه‌ش بوود ئئ کاره‌ کردنه‌. توام يه‌ بۆشم گ چه‌نيگ ئـــراى ئه‌وان ئحترام و نرخ دـــيريد گ هه‌تا تيه‌ن له‌ ولاته‌يل تريش کووه‌و که‌ن و به‌ن و هه‌ناى هه‌لســـه‌نگى وهل خوه‌مانا،زه‌مين تا ناسمانه‌.

دريژه‌ دئړئ

▪ **هفته نامه** سياسي، فرهنگي، اجتماعي

▪ **سال بيست و دوم / گستره** توزیع: غرب و شمال غرب کشور

▪ **ویژه‌ی ادبیات** کوردی

له باوه‌تی کار خوه‌م، منیش له ســــال هه‌فتاد ومره‌یلا وه شیۆه‌ئ جدی له سهر ئەده‌بیات فۆلكلۆر کار کردمه. سه‌ده‌ها به‌یت لاوه‌ لاوه، هورره شیعر، یانه‌ گشــــت کووه‌و کردمه. ئەلبەت له‌ تلۆز وون‌ گ بۆم له‌ مهر‌دمیش کۆمه‌ک گر‌تم.

م شەو بۆگ فرەتر له‌ سەد هەزار پە‌یامە‌ک ئە‌رام‌ هاتیاد، یانه‌ هاتم‌ گنــــشتیان کوبی گر‌تم، نامانە‌ شان پە‌که‌و، چه‌وچه‌گان له‌ ناویان دمر‌هاورد‌م، تەر‌انه‌‌گان له‌ ناویان دمر‌هاورد‌م، و ئەلبەت نــــم ئە‌و ئایە‌مه‌یله‌ هاور‌دمه‌ له‌ ناو کتاوه‌‌گه‌.

دوان کتاو بلا‌و کرد‌م، تەر‌انه‌یل سەر‌زهمین مادمر‌ی گ نــــیســـه ره‌سه‌یه‌سه‌ چاپ پە‌نجە‌م، و چل تاق چل نیم‌ تاق گ نزیک شه‌شــــەد گله‌ چه‌وچه‌س. وه‌ ئمێد خودا ئی کتاو تەر‌انه‌یل سەر‌زهمین مادهر‌یه، یه‌ی ویر‌ایشت کامــــل له‌لئ ئە‌نجام‌ دامه‌ و وئ زۆ له‌ ئنــــتشارات دیباچه‌ی ئاقای زەنگنه‌ چاپ بوود.

-فره‌ خاس، ده‌سدان خوه‌ش. وه‌داخه‌وه‌ له‌ ولات خوه‌مان ئە‌و جوور گ بایه‌س هه‌مه‌یه‌ت وه‌ فەر‌ه‌نگ عامه‌ نه‌یه‌ن، ته‌نانه‌ت ئەر‌ که‌سیگیش زامه‌ت کیشــــیـــد و چوود کووه‌و که‌پـد هه‌ر له‌ ئە‌و ئاســــته‌ مینــــیــــدئ، ئە‌مان بایه‌س له‌ سه‌ریان گه‌پ بێه‌ن، بوونه‌ مژار و سه‌ر چه‌وه‌یل زانــــســــتــــگایل، له‌ سه‌ریان کار بکریه‌پـد، مه‌قاله‌ بنۆســـیه‌پـد، ئە‌مان وه‌داخه‌وه‌ له‌توا نیه‌. نــــیـــسه له‌ باوه‌ر جــــنابت ده‌وله‌مەن بۆن زوان کوردی له‌ به‌ش ئە‌ده‌بیات فۆلكلۆر چه‌نئ تۆه‌نــــیـــد ده‌ســــمیه‌ت ئیمه‌ ئە‌ر‌ای ئافراندن ئە‌ده‌بیات نوو به‌پـدئ؟

م فکر که‌م هه‌ر هه‌ر که‌ت نوو له‌ هه‌وزه‌ی هونه‌ر و ئە‌ده‌ب، له‌ بان ریشـــه‌ی دۆه‌ که‌ سه‌ونز که‌پـد، هه‌ر پە‌لوه‌چ نوو له‌ ساقه‌ و ریشـــه‌ی دار کۆنه‌ره‌وزه‌و که‌پـد. ئە‌ده‌بیات نوو نیه‌تۆه‌نــــیـــد جیا له‌ فۆلكلۆر و گوزه‌یشته‌ی ئیمه‌ بوودن، هه‌ر که‌س گ وه‌ هه‌ناز شــــیــــعر نوو و هه‌ره‌ که‌ته‌یل تازه‌ چوودن هه‌تمەن بایه‌س ئە‌ده‌بیات گوزه‌یشــــتـــه‌ خوه‌نۆدئ، که‌ســـی گ شــــیــــعر نوو ئۆشیدن بایه‌س وه‌زن بزانتیـد، ئە‌رووز بزانتیـد، ته‌مرین کردۆـد.

زانستن ئە‌رووز و وه‌زن لازمه‌ و بنجینه‌ی شــــیــــعره‌، چ شــــیــــعر نوو چ کلاسیک. شاعیرە‌یلنیک هه‌ن گ هۆچ له‌ ئە‌رووز نه‌یزانن. پەرینه‌سه‌ ناو شــــیــــعر نوو! یانه‌ بایه‌س بزانی شــــیــــعر نوو بئ شــــیــــعر گوزه‌یشته‌، بئ ئە‌رووز رئ وه‌ جییـــگ نیه‌وه‌پـد. شــــیــــعر نوویش بله‌خره‌ ده‌روه‌چه‌یل تازه‌پـــگ دـــیـــرـــپـــد، فەزایل تازه‌پـــگ دـــیـــرـــپـــد، ئاسار خاس و وێژه‌ و کتاوه‌یل خاس و ئتفاق وه‌ ئی شــــیــــوه ده‌روه‌چه‌یل خاس و تــــازەـــپـــگ و مره‌زه‌ین و مر‌ده‌نگ واز که‌پـدن.

- له‌ باوه‌تی ئە‌ده‌بیات گه‌وره‌سال، وه‌ تاییه‌ت له‌ به‌ش گووړانی و شــــیــــعر هه‌م کار کردینه‌، نــــیــــسه‌ پرسیار م په‌سه‌ جناب مه‌وزوونی له‌ شــــیــــعر چ تارپه‌تـــگ ئە‌ر‌ای خوه‌ی دیاری کردیته‌؟ و یه‌گ فره‌تر هه‌مزو شــــیــــعر ئازاد هه‌ین یا کلاسیک؟

شــــیــــعر زوان وه‌تن نــــیــــه‌ساس ئایه‌مه‌، چ ئشـــق بوود، چ دلداری، چ ژان، چ پەژاره‌، شــــیــــعر ده‌روه‌چه‌پـــگه‌ گ شاعیر له‌ ناوی وه‌ دنیا نووړپـد، شــــیــــعر ده‌روه‌چه‌پـــگه‌ ئە‌ر‌ای خه‌نستن، ئە‌ر‌ای گیرستن، ئە‌ر‌ای دل به‌سان، ئە‌ر‌ای ده‌ل که‌نین.

فره‌تر که‌ریل م کلاسیکــــیکن وه‌ تبع‌زه‌وق م وه‌ل به‌ش کلاسیکه‌و فره‌تر ساز گاره‌. ئە‌مان خاسه‌ بزانیـن گ ئیمه‌ له‌ سال هه‌فتاد و ســــئ، په‌ کمین کاره‌یل نوو و ئازادمانیش هه‌م وه‌تیمه‌ن گ نمونه‌ئ مه‌کتوو بیتان ها له‌ ناو کتاو یه‌ی شــــه‌و ئە‌گه‌ر بچیدن. دو کتاو هه‌م دێـم له‌ هه‌وزه‌ی شــــیــــعر نوو جوور سان و سیف، گ شــــیــــعره‌یل هایکۆ و کۆلن و کتاو وپراوه‌ی ژنړال، گ له‌ ئی ســــال له‌یل ئە‌خیره‌ چاپ بۆنه‌ فره‌ له‌ شــــیــــعره‌ گانیتان مه‌ورد ئســــتقبال قه‌رار گر‌تنه‌. چه‌نان کتاو قه‌زەل هه‌م دێـم گ فره‌ له‌ شــــیــــعره‌ گانیتان هیتان ها له‌ هۆر مه‌ردم، هه‌ر سه‌ی له‌ سال له‌یل دۆر وه‌تیانه‌.

- که‌پـــگ له‌ شــــیــــعر ناوچه‌ی خوه‌مان له‌ به‌ش کلاسیک دیریـم په‌سه‌ گ وه‌زن بایه‌س هجایی بوود یا ئە‌رووزی، باوه‌ر جنابت له‌ ئی باوه‌ته‌ چه‌سه‌؟

شــــیــــعر هجایی هه‌م وه‌زن دێـرپـد، "مستغلاتن مستغلاتن"، ئە‌مان جی هجایی ئالــــشت بوون و موشکڵیـــگ ئیجاد نیه‌ که‌پـد. په‌ ریتـم دێـرپـد و بۆهــــســــه‌ باس یه‌گ فره‌ له‌ شاعیرە‌یل هه‌ر له‌ ئی هه‌وزه‌ شــــیــــعر بۆشن و مه‌ورد ئســــتقبال قه‌رار بگریـد. زوان هورره‌، موور، تەر‌انه‌یل ئیمه‌ بۆهــــســــه‌ ئی شــــیــــعره‌یل هجاییه‌. له‌ باوه‌ر م فره‌ موهم نیه‌ ئە‌رووزی بوود یا هجایی. شــــیــــعر بایه‌س قســـیه‌پـــگ تازه‌ ئە‌ر‌ای وه‌تن داشتووـد. بایه‌س بۆه‌نــــیـــد ده‌روه‌چه‌یل تازه‌پـــگ له‌ وه‌ر رۆ چه‌و و مر‌ده‌نگ ئیمه‌ واز بکه‌پـد، هه‌ر سه‌ی ئە‌رووز هه‌م بنه‌وای شــــیــــعره‌.

شــــیــــعر وه‌تن له‌ ره‌عايه‌ت وه‌زن، فره‌ مه‌هودودیه‌ت دێـرپـد ئە‌ر‌ای شاعیر. هه‌ر شاعیر پـــگ نیه‌تۆه‌نــــیـــد شــــیــــعر ومزندان بۆشید. هه‌ر شاعیر پـــگ نیه‌تۆه‌نــــیـــد قه‌زەل بۆشید. هه‌ر سه‌ی ئیمه‌ ئە‌فـــراد گه‌ورایـــگ له‌ ئی هه‌وزه‌ دیریمـــن. کتاوه‌یل خاسیـــگ دیریمـــن. ئە‌مان شمار شاعیرە‌یل ئیمه‌ گ قه‌زەل کوردی ئۆشن له‌ کرماشان و ئیلام هاتـــی چه‌نه‌ شمار کلکه‌یل دەس نه‌ون. و دواخر له‌ ئی باوه‌ته‌ تۆه‌نم بۆشـــم شــــیــــعر بایه‌س زوان ژان و ئاوات مه‌ردم بوود.

- ئایا شــــیــــعر کوردی که‌له‌وړی ره‌سه‌یه‌سه‌ ئە‌و جیه‌ گ قســـیه‌پـــگ

ئە‌ر‌ای وه‌تن داشتووـد؟

به‌لئ مازیار گیان! هه‌تمەن هه‌ر ئیـــجـــووـــر سه‌سه‌، شــــیــــعر کوردی که‌له‌وړئ نــــیــــسه‌ له‌ ناوچه‌ی ئیلام و کرماشان ده‌نگه‌و داس. ئیمه‌ نــــیــــسه‌ ئارشیف گه‌ورایـــگ له‌ شــــیــــعر کوردی که‌له‌وړی دیریمـــن، له‌ کتاو فره‌ ده‌وله‌مه‌نیمـــن، رووژگاریـــگ له‌ ده‌هه‌ی هه‌فتاد ئیمه‌ په‌نج شه‌شان فره‌تر کتاو نیاشتیمـــن، ئیرنگه‌ شاعیرە‌یل ئیلام و کرماشان فره‌ کار کردنه‌، و شــــیــــعر کوردی که‌له‌وړی یه‌ی جه‌ریان ئیجاد کردیته‌، قالب سۆنه‌تی شکانیه‌ وارد دنای تازه‌پـــگ بۆه‌، به‌لئ گ قســـیه‌ ئە‌ر‌ای وه‌تن دێـرپـد.

سه‌ردی و تیه‌ریکیه‌. سان، ئاگر، وه‌فر له‌ نه‌ماده‌یل دیاری ئی ئە‌فسانه‌سه‌. ئە‌فسانه‌ئ گ ئۆشید هه‌ر سه‌ی زمسان درێژ و زوورمشــــت بوود ئە‌مان دواخر شکـــس خوه‌پـد. کوړ سیای نماد ئی خه‌باته‌سه‌ گ گیان خوه‌ئ هه‌م له‌ دەس ده‌پـد. جالب ها ئیره‌ گ له‌ش کوړ سیای په‌تاییمود جوور ئاره‌ش که‌مانگیر. م هه‌میشه‌ وه‌ل ئی ئە‌فسانه‌وا درگیر بۆمه‌، دووســـی داشتـــمه‌ و تواســـم گ و مر‌ده‌نگه‌یل تره‌ک وه‌ قه‌نای ئە‌ده‌بیات کوردی خوه‌مان بـــی بوه‌ن.

باز ئافرینیـــی کردم و له‌ ته‌ریق ئنــــتــــشــــارات مه‌درسه‌ له‌

سه‌رایسه‌ر ئیران بلا‌و بۆه‌ تا بووده یادگاریـــی له‌ ده‌وله‌مه‌نی ئە‌ده‌بیات کوردی که‌له‌وړی له‌ باوه‌تـــــــی باوه‌ریل ئســــتووـــره‌ییمان و وه‌ خاسترین که‌یفیه‌ت نه‌قاشی هه‌م چاپ بۆه‌.

- له‌ باوه‌تی کره‌یل پڕوووهشــــی هه‌م جنابت چالاک بۆنه‌ و کتاویـــگ وه‌ ناوئاس دره‌چه‌ بلا‌و کردینه‌ گ له‌ سه‌ر مێژوو ئە‌ده‌بیات مناله‌، له‌ چۆنیه‌تی وه‌ دی هاتن ئی کتاوه‌ ئە‌رامان که‌پ بیه‌ن؟

زوان و ئە‌ده‌بیات کوردی هه‌وه‌جه‌ وه‌ خان و که‌پخودا نه‌پــــرــــپــــد، هه‌وه‌جه‌ وه‌ ئمامزایه‌ نه‌پــــرــــپــــد، وه‌ له‌قه‌به‌یلمان وه‌ دیگه‌ران، دقه‌ت بکه‌یمن. که‌سیـــگ ئە‌وقه‌ره‌ نه‌وه‌یمنه‌ ئە‌و بان بانه‌ تاوا بوه‌پـده‌ئ!

م ته‌جروبه‌ی فره‌پـــگ له‌ کانوون په‌روه‌رش فکری داشــــتـــمه‌، بویژه‌ له‌ به‌ش په‌یوه‌ندی وه‌ل مناله‌یله‌و، چه‌ن وه‌ختیگیش له‌ دانشــــگای فەر‌هه‌نگیان ته‌دریس کردم له‌ سه‌ر ئە‌ده‌بیات کووده‌کان و نه‌وجوانان. هه‌نا‌ی نووړیمه‌ سه‌ر چه‌وه‌یلـــی گ یانه‌ دێـرن، ره‌ســــیـــمـــو قه‌دیمیـــه‌ و وه‌ رووژ نه‌وته‌، هه‌ر ئە‌و تاریفه‌یل قه‌دیمیـــه‌، هه‌ر ئە‌و شاعیرە‌یل قه‌دیمیـــه‌، هه‌ر ئە‌و نووړ که‌یل قه‌دیمیـــه‌، چمان پیه‌ک هه‌ر و مر‌و نوا ناتۆن.

م هه‌نا‌ی چه‌ن سال ته‌دریس کردم، ئە‌و شــــیــــوه‌ی دهرس دان منه‌ مه‌ورد ته‌وه‌جۆ دانشــــجوووه‌یل قه‌رار گر‌ت، ئیـــکـــش وه‌تم چه‌نئ خاسه‌ ئەر‌ بۆه‌نم ئی ته‌جروبه‌یله‌ بنۆســـمان، و هه‌نا‌ی ئۆسامان دیم بۆهــــسه‌ کتاویـــگ خاس و کۆلپـــر و مۆفید گ دیم په‌دی ئە‌ر‌ای سه‌ر چه‌وه‌ و مژار ییلی گ هه‌وه‌جه‌ هه‌س، کامــــل و جالب بۆ، دی ئۆسامه‌ئ و له‌لئ پشـــــــوازی کرپا، خاس دهرات، هه‌م ئە‌ر‌ای بلوگ و دالـــگیـــل خاســـه‌، هه‌م ئە‌ر‌ای مناله‌یل خاسه‌، تۆه‌ن له‌لئ ئســــتفاده‌ بکه‌ن. تۆه‌نم بۆشـــم کومه‌ته‌جروبه‌پـــگه‌ له‌ ئزامنه‌یل خوه‌م وه‌ل علمـــی گ له‌ ئی سالیانه‌ که‌سب کرباود و له‌ ده‌سره‌س گشــــت هه‌س. له‌ ئی کتاوه‌ دو به‌شــــئ فره‌ و دلـــمـــه‌ گ ئمــــیـــدوارم مه‌ردم بخوه‌نن، په‌کـــی په‌گ چۆ کتاویـــگ ئە‌ر‌ای مناله‌یل هه‌لوپــــژنیم، به‌ش تریش به‌ش قسه‌گوویه‌ گ چۆ ئە‌ر‌ای منال مه‌تـــل بۆشیمـــن و له‌ باره‌ی پشــــینه‌ و چۆنیه‌تی مه‌تـــل وه‌تنه‌، گ له‌ باوه‌رم ئی دوان به‌شه‌ فره‌وه‌ کار تید.

سەنگێزێری

شماره ٧٠٩

١٦ اسفندماه ١٤٠٣

-فره‌ خاس و ده‌ســــدان خوه‌ش، له‌ باوه‌تی کانوون په‌روه‌رش فکری گه‌پ داين، پرســــیاریـــگ هاته‌زه‌نیمانه‌لبه‌ت فره‌تر ره‌خنه‌پـــگه‌ گ له‌ ئی سالیانه‌ بۆه‌، ئە‌وه‌یش په‌سه‌ گ هه‌ر ئە‌و جوور گ له‌ ناوئاس ئی بنگه‌ دیاریه‌، بایه‌س له‌ سه‌ر مێژگ و فکر و هووش مناله‌یل کار بکه‌پـد، له‌ سه‌هـــر خه‌لاقه‌ت و دمر‌قه‌ت زه‌ینی مناله‌یل گ بۆه‌نم هه‌م ئە‌و پۆتانســــیـــیل خوه‌پانه‌ بناسن و هه‌م له‌ بانان ئە‌ر‌ای کوومه‌لگا و نیشــــتمان، بوونه‌ که‌سایه‌تی وه‌ کاریـــگ، جیا له‌ یه‌ بایه‌س هۆریان وه‌ ژبان مناله‌یل بوود و ئەر‌ گيـــچه‌پـــگ وه‌ تاییه‌ت له‌ لایه‌ن ده‌وله‌ت پش تیه‌پـد، په‌ کمین جییـــگ گ بایه‌س باپـــده‌و ده‌نگ، هه‌ر ئی جیه‌سه‌ چۆن جی تره‌ک نیه‌ گ مناله‌یل په‌لاماری بوه‌ن. ئە‌مان وه‌داخه‌وه‌ دۆنیمـــن گ له‌ ئە‌مه‌ل له‌توا نه‌ۆه‌، وه‌ تاییه‌ت له‌ کرماشان هال و رووژ ئی شـــاره‌ دیاریه‌ و هه‌وه‌جه‌ وه‌تن نه‌پــــرــــپــــد، ئامار بیکاری، گه‌نه‌کاری، گه‌ن فەر‌هه‌نگی، په‌شـــیـــو بۆن زه‌ینی و جیاوه‌ بۆن ئایه‌مه‌یل له‌ ریشــــه‌ و مێژوو و فەر‌هه‌نگ خوه‌پان. ئە‌لبه‌ت دیاریه‌ گ په‌ ته‌نیا تاوان کانوون نیه‌، ئە‌مان هه‌میش تۆه‌نستیاد لانکه‌م هه‌ر هاوارپـــگ بکریاد له‌ ئی سالیانه‌ گ په‌چ وه‌زپـــگه‌ ناینه‌سه‌و، چۆن په‌ کمین که‌سه‌یلـــی گ له‌ ئی وه‌ز شار بـــی خاوه‌نه‌ خســـار دۆن هه‌ر مناله‌یل! نــــیــــسه‌ زانم جنابت ماویـــگ له‌ ئی کانوونه‌ به‌رپرسایه‌تی داشــــتینه‌ و خاستر له‌ فره‌ که‌س ئە‌و فەزایاناسین، سه‌ له‌ ئی باوه‌ته‌ خوه‌شال بووم رئ و باوه‌ر جنابت بزانیـم.

راسیه‌تی په‌سه‌ له‌ باره‌ی کانوون فره‌ خوه‌ش نه‌پـــرم قســـیه‌ بکه‌م. وه‌ تاییه‌ت له‌ سه‌ر سیســــتم ئداری ئە‌وره‌! ئە‌مان ئەر‌ بتوام بـــی لاداری بۆشـــم، چۆن چه‌ن سال له‌ ئە‌وره‌ نیـــیم. کانوون ئەر‌ وه‌گه‌ر د گشــــت نه‌هاده‌یل فەر‌هه‌نگی ئیرانه‌وه‌و تاییه‌ت له‌ هه‌وزه‌ی کووده‌ک و نه‌وجوان و هه‌تا بانتریـــش، هه‌لـــسه‌نگنیمه‌نئ، یه‌ی سه‌ر و گه‌رده‌ن گه‌ورا ها بانتر، له‌ راس خاس کار که‌ئ، جدی کار که‌ئ، کتاوه‌یــــلـــی ماندگاره‌، فه‌عالیه‌ته‌یلـــی و مۆره‌بییه‌یلـــی گ ئاشــــق کار خوه‌پانن، مۆره‌بییه‌یلـــی گ مۆتخه‌ســــس کار خوه‌پانن، جوور یه‌ی خانواده‌س.

وه‌ هه‌ر هال له‌ باوه‌تی کار منال و نه‌وجوان، تۆه‌نیم بۆشیم کار خاس و ته‌وفیقش هه‌م داشــــتیـــه‌، ئە‌مان له‌ باوه‌تی ره‌سه‌انه‌ و ته‌بلیقات زه‌یفه‌. ئە‌وسا گ له‌ ئە‌وره‌ بۆمـــن، هه‌ر سال چه‌ن که‌س مدال ته‌لا گر‌تن، دیپلۆم ئفتخار گر‌تن.

ئە‌مان خوه‌د زانـــی مازیار گیان! له‌ هه‌وزه‌ی فەر‌هه‌نگی و هونه‌ری گيـــچەـــل گه‌وراس، ئەر‌ که‌ســــیـــگ ئە‌ر‌ای نموونه‌ له‌ هه‌وزه‌ی نه‌قاشی له‌ ژاپۆن مدال ته‌لا بگریـــد که‌س خه‌ومدار نیه‌ود، ئە‌مان ئە‌و که‌سه‌ گ له‌ وه‌رز شیه‌گه‌ برۆنز گر‌تیته‌ فره‌تر هاوه‌ر چه‌و مه‌ردم، ئیمه‌ جارـــی پای نه‌گر تیمه‌ن گ کره‌یل فەر‌هه‌نگی و هونه‌ری چۆ بلا‌و بکه‌یم، چۆ ده‌نگه‌و به‌پـــد تا فره‌تر له‌لێان لهرزت بوه‌یم.

م فکـــر که‌م له‌ هه‌وزه‌ی چاپ کتاو، له‌ هه‌وزه‌ی په‌روه‌رش مناله‌یل له‌ نه‌زهر خوه‌م خاس کار کردیته‌، ئە‌مان ئەر‌ بتوام وه‌ل خوه‌پا هه‌لـــسه‌نگنمه‌ئ، ئۆشـــم ئارـــی سال وه‌ سال زه‌یف‌تر وه‌ بۆه‌. یانئ دمر‌قه‌تیـــی که‌مه‌و بۆه‌، ده‌سه‌لــــاتیـــی که‌مه‌و بۆه‌. بایه‌س ههایه‌ت مائی له‌لـــی بوود، په‌کـــی له‌ ده‌لیله‌یل که‌م هازی، چۆن خوه‌م له‌ ئه‌رو مۆدیر بۆمه‌، په‌سه‌ گ ههایه‌ت مائی که‌م بۆگ نــــســــبه‌ت وه‌ ئدارات تر تۆه‌نم بۆشـــم هۆچ بوود جه‌پـــگ نیاشت و گشــــت کره‌گان هه‌ر دشــــق خود مۆره‌بییه‌گان بۆه‌.

-درس فەر‌مایش که‌ین، ئیمه‌ له‌ باوه‌تی فەر‌هه‌نگی و هونه‌ری ده‌س بنه‌یمه‌ هه‌ر جی ئی ولاته‌ هه‌ر زامه‌، له‌ باوه‌ر من هه‌یفه‌ گ کانوون وه‌ ئە‌و فەلسه‌فه‌ و ئیده‌ئ درسه‌ گ هاتۆد ئە‌ر‌ای ده‌سمیه‌ت، ئە‌مان رئ وه‌ هه‌له‌ چیه‌، نــــیــــسه‌ له‌ خود کرماشان، ئیمه‌ گشــــتمان زانیم، زوان سه‌ره‌کی ئی ناوچه‌ کوردیه‌، منالئ، گه‌وره‌سالئ، ئۆسه‌ری، گشــــت ئی گه‌په‌زانی. ئە‌مان هه‌م دۆنیمـــن گ جیه‌یلـــی له‌وای کانوون هه‌ر چمان له‌وای ماکتیـــگ له‌ جی تر هیزئ دانه‌هاوردنه‌سه‌ئ نانه‌سه‌ئ ناوړاس کرماشان! له‌ باوه‌ر م ئە‌و جوور گ بایه‌س درس نه‌کووشینه‌ گ مناله‌یل ئی شـــاره‌ بۆه‌نن پیناسه‌ و فەر‌هه‌نگ راسگانی خوه‌پان بۆه‌ننه‌و ئاکام ئی گه‌پشـــه‌ پسای دۆنیم، مه‌ردم په‌شـــیـــو و هه‌ژار و جیا که‌فتـــی له‌ ریشـــه‌ گ وشک هه‌لاتنه‌؛ باوه‌ر جنابت له‌ ئی باره‌ چه‌سه‌گ کانوون ئرا ئە‌و جوور گ بایه‌س هه‌میه‌ت وه‌ زوان و ئە‌ده‌بیات کوردی نیاـــس؟

له‌ باره‌ی زوان و ئە‌ده‌بیات کوردی بتوام بۆشـــم کانوون له‌ سه‌ر فەر‌هه‌نگ خوه‌مان فره‌ کار کردیته‌. ههایشه‌یلـــی گ ئە‌ر‌ای به‌لووت داشــــتیمـــن. ههایشه‌یلـــی له‌ شارستانه‌یل له‌ سه‌ر ته‌مۆره‌ داشــــتیمـــن. له‌ باره‌ئ ده‌ف داشــــتیمـــن. له‌ باره‌ئ مووسیقی کوردی داشــــتیمـــن.

یانئ به‌ش فره‌پـــگ له‌ کار جه‌شـــنوله‌یلـــی گ داشــــتیمـــن. کووشیمـــن ئە‌و نماده‌یل و جلوه‌ئ کوردیه‌گه‌ بخه‌یمه‌ ناوئ، ئە‌مان راســـی بتوانیم په‌گ کانوون باپـــد و سه‌رراس ئامووزش زوان و ئە‌ده‌بیات کوردی به‌پـــد له‌ ناو سیاسه‌ت کانوون ئی جوور چشــــتی نیاشتیمه‌نه‌و نه‌ۆه‌ و ئیرنگه‌یشـــه‌ فکر که‌م نیه‌ و یه‌گ راســـی بتوانیم له‌ ئی هه‌وزه‌ کاریـــگ نه‌کریاس.

هفته نامه سیاسی، فرهنگی، اجتماعی

سال بیست و دوم * گستره توزیع: غرب و شمال غرب کشور

ویژه‌ی ادبیات کوردی

● مرتضی حاتمى

رضا موزونى از چهره‌هاى فعال و پرتلاش و خلاق در حوزه فرهنگ و ادبیات استان کرمانشان است که دارای چندین رویکرد جدی و پیگیر در عرصه‌های مختلف است. که در ادامه به اختصار به آن می پردازم.

موزونی، متولد ۱۳۵۰ روستای «دیره» گیلانغرب است و اگر اشتباه نکنم همین روستازادگاه استاد مسلم خوشنویسی ایران «میرزااحمدرضا کلهر (۱۲۰۷-۱۲۷۱ تهران)» است. همان خوشنویس نام آور و فخرقلمی که در تاریخ هنر ملی خوشنویسی نامی بزرگ و مانا و بی مثال است و نوآوری و قدرت نوشتاری قلمی اش چنان حیرت انگیز و شاهکار است که مسیر خوشنویسی را به کمال و جمال تغییر داده و تمام خوشنویسان طراز اول سرزمین مان با افتخار؛ از شیوه و اسلوب استاد کلهر پیروی می کنند و استاد الاساتید خوشنویسی معاصر «غلامحسین امیرخانی/۱۳۱۸- طالقان» با دو فاصله ی نسلی، به شاگردان استاد کلهر می رسد. عزتمندی؛ آزادی خواهی و جسارت و شجاعتش در رویارویی با شاه وقت قاجار (ناصرالدین شاه)(همان شاهی که شاگرد استاد در مشق خوش نویسی بود.) زبانزد تاریخ است، که بی شک ریشه در اقلیم وزادگاه و منطقه و نوع تربیت خانوادگی او دارد و موزونی در میان ایل بزرگی که «کلهر» می نامندش بالیده و رشد و تعالی داشته است.

رویکرد ادبی: ادبیات، مهمترین وجه و منظر تلاش های موزونی است که در دو ادبیات کودک و نوجوان و بزرگسال متمرکز و با تالیف، مقابله و تصحیح و انتشار متجلی شده. او با دنیای شعر وارد ادبیات شد. نشریات دهه هفتاد کرمانشان (باختر صفحه گلباخی و... زیر نظر زنده یاد ابراهیم پویا) اشعار او را منتشر می کردند و سپس سایر رسانه های مکتوب آن روزگار پذیرای آثار شعری اش در دوزبان فارسی و کردی بودند. در ادامه ی مسیر با انتشار «یهی شاو نه گهر بچیدن» که مجموعه ای از شعرهای کردی اوست با چند شعر شیرین کودکان به زبان کردی، حضور رسمی اش را در سال ۱۳۸۱ به عنوان شاعر و مولف اعلام کرد. خوشبختانه این کتاب مورد استقبال مخاطبان قرار گرفت. او در کنار سرودن، به پژوهش در حوزه زبان و فرهنگ ششگفاهی کرمانشان با جدیت پرداخت و ضمن گردآوری آثار این حوزه ، به تصحیح و تفسیر و مقابله و ترجمه هم همت گماشت و در کتابهایی با نام «ترانه های سرزمین مادری» و «چل تاق و چل نیم تاق» چاپ و منتشر کرد.

تلاش های موزونی در انتشار کتاب در ادبیات بزرگسال از سال ۱۳۸۱ تاکنون به صورت مستمر و هدفمند ادامه دارد و انتشار چند عنوان مجموعه شعر فارسی و کردی از او چهره ای فعال ترسیم کرده است.

خوشبختانه او در انتشار کتاب عجله نمی کند و با دقت در انتخاب و بهگزینی آثار و تلاش برای آفرینش اثری ارزشمند همت می کند. موزونی در دو ادبیات کودک و نوجوان و بزرگسال فعالیت جدی دارد.

«یخی که عاشق خورشید شد.» به زبان های اسپانیایی، پرتغالی، ایتالیایی و ژاپنی ترجمه شده است. از وی کتابهایی در شعر کردی کلهری و به ویژه برای کودکان و نوجوانان منتشر شده. برخی از آن ها عبارتند از:

تانی (مجموعه شعر کودک) کرمانشاه: نشر-باغ نی (۱۳۸۹) این کتاب از آثار موفق شعر کردی کودک است که در کمیته بررسی کتاب مدیریت آفرینش های ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان درجه «عالی» دریافت کرد.

مورچه و گلوله کاموا توسط شرکت انتشارات علمی و فرهنگی در سال (۱۳۸۵) منتشر و در جایزه ادبی اصفهان انتخاب و تقدیر شد

میمگه جارو و برقی (خاله جارو برقی)(مجموعه شعر کردی کلهری) کرمانشاه (۱۳۸۳) این کتاب به صورت ناشر مولف در چاپخانه ای در شهر کرمانشان در قطع جیبی و سیاه و سفید منتشر شد. این کتاب اگر در قطعی بزرگتر و به صورت رنگی با تصاویری تازه منتشر می شد، بی شک در محافل ادبی و مخاطبان بهتر و بیشتر دیده می شد.

یخی که عاشق خورشید شد. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان(۱۳۹۶) متن اولیه این کتاب در هفته نامه کیهان بچه ها به عنوان داستان کودک منتشر شد و افتخار و توفیق های زیادی برای موزونی به همراه داشت.

دوستی میان عناصر ضدهم با خط اتصال عشق محور

مردی چون بلوط و زاگرس

(نگاهی کوتاه به تلاش های رضا موزونی)

پشوی رایانه سنبه(گربه رایانه خریده!) شعر کردی برای کودکان، نشر دیپاچه ۱۳۹۵، این اثر نسبت به سایر کتاب های شعر کردی کودکانه او، خیلی دیده نشد.

تانی (آبجی) مجموعه شعر کردی کودک، باغ نی، کرمانشاه/۱۳۸۹ این کتاب با تصویرگری جذاب و زنده کلاژ پارچه از کتاب های پرمخاطب موزونی در شعر کردی برای کودکان است.

ختی متی (مجموعه شعر کردی کودکانه) کتاب دیگر او

موضوعی این کتاب است که زبانی فرامرزى است و از این اثر موفق قصه گویی و انیمیشن، پادکست و... ساخته و تولید شد و... این کتاب به خط بریل برای کودکان نابینا و کم بینا توسط کانون پرورش فکری در سال ۹۶ منتشر شده است.

کتاب «تاپشت آن کوه چند قدم راه است؟» تازه ترین کتاب اوست که کانون پرورش فکری در ماه های اخیر منتشر کرده است

یدی شه و نه گهر بچیدن(مجموعه شعر کردی) کرمانشاه:

یخی که عاشق خورشید شد، تاکنون به چهار زبان اسپانیایی، پرتغالی، ایتالیایی و ژاپنی ترجمه شده است. ترجمه پرتغالی این کتاب در جام جهانی فوتبال ۲۰۱۴ به عنوان هدیه ای فرهنگی به کودکان برزیل، از سوی تیم ملی فوتبال ایران به تیم ملی فوتبال برزیل اهدا شد. ترجمه ایتالیایی این کتاب در ماه مه ۲۰۱۶ از سوی انتشارات والنیتینا در ایتالیا انجام گرفته است.

چشمه هنر و دانش(۱۳۸۱)

چراخ (مجموعه شعر کردی) کرمانشاه، انتشارات دیپاچه، ۱۳۸۹

ترانه های سرزمین مادری (اثر پژوهشی) کرمانشاه، انتشارات دیپاچه ۱۳۹۳

عشق و رنج و بلوط(رمان نوجوان) کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان (۱۳۹۶) این اثر که می تواند بخشی عمده از اتوبیوگرافی موزونی هم باشد، روایت خاطرات کودکی و نوجوانی او در دوران جنگ و آوارگی و جنگ زدگی اوست که با زبانی روان و جذاب مخاطب را به دهه های شصت می برد. در سال ۹۶ «مجمع الثقافی المصری» که موسسه ای فرهنگی در مصر است این رمان را با ۹ کتاب دیگر به زبان عربی ترجمه و منتشر کرد.

این اثر در فهرست شانزدهم لاک پشت پرنده درمستان ۹۴ (بادریافت ۳ لاک پشت پرنده) قرار گرفت و در شمار پرفروش ترین کتاب های انتشارات کانون در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در سال ۹۴ قرار گرفت.

همه ی بچه ها لاک پشت کوچولو هستند و دو داستان دیگر، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان(۱۴۰۱) شاید این کتاب منفجر شود. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان(۱۳۹۸)

پدری که روی سرم دست نمی کشد.(داستان کودک) بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان کرمانشاه ۱۳۹۵

چل تاق چل نیم تاق (مجموعه چیستان های کردی) دیپاچه ۱۳۹۴

منطقه زاگرس منحصر ا استان کرمانشان تلاش هایی مداوم و مستمر داشته است. او در گفت وگو با میراث داران فرهنگ و ادبیات شفاهی در مناطق مختلف همت و برای پربل کردن صفحات فرهنگ عامه استان تلاش می کند. او دغدغه مند در این مسیر، تلاش می کند و نتیجه زحمات چند ساله پژوهشی اش در کتاب «ترانه های سرزمین مادری» و «چل تاق و چل نیم تاق» محقق شده است.

او «ترانه های سرزمین مادری»(گذری بر ترانه های عامیانه ی کرمانشاه (ترانه های کار، هوره، مور، بازی و...) را در سال ۹۲ منتشر کرد تا اقدامی باشد باید برای ثبت و نگهداری بخشی کوچک اما غنی از فرهنگ شفاهی استان آب و خاک و رنگ و سنگ و آواز...

او در ادبیات ششگفاهی و حفظ این میراث برای کودکان و نوجوانان هم تلاش داشته و کتاب «پسر-صیاد» براساس یک افسانه قدیمی کردی در سال ۹۹ در انتشارات مدرسه در کیفیتی مطلوب چاپ و منتشر کرد.

او در کتاب «چل تاق چل نیم تاق» (پژوهشی پیرامون چیستان های بومی استان کرمانشاه) است که به پیشینه و ویژگی چیستان در فرهنگ کرد و استان کرمانشاه پرداخته است و خوشبختانه او همچنان پرتلاش و با انگیزه به فعالیت های پژوهشی اش در این راستا ادامه می دهد.

رویکرد مدیریت فرهنگی: موزونی در مقطعی از زمان در جایگاه مدیریت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان کرمانشاه از دی ماه ۱۳۸۷ تا شهریور ۱۳۹۶ و بعد از آن مدیر کل نظارت بر انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان کشور بود و در این مجموعه ریشه دار و تاثیر گذار فرهنگی برای جامعه هدف مربیان، کلرکنان و اعضا و نویسندگان و شاعران و اهالی قلم در حوزه ادبیات کودک و نوجوان اقدامات خوب و موثری انجام داد.

او در کانون پرورش فکری استان کرمانشاه طرح هایی خلاق در حوزه کتاب و کتابخوانی و توسعه و تجهیز کتابخانه ها و مراکز فرهنگی هنری استان ، برگزاری جشنواره ها و سوگواره ها... انجام داد و در انتشارات کانون نیز با حمایت از آثار فاخر و غنی و درشت محتوا گام های موثری برداشت. ذات شاعرانه اش او را به زادبوم و سرزمین مادری اش کشاند تا در ادامه مسیر زندگی در اداره کل آموزش و پرورش استان به انجام و استمرار فعالیت های فرهنگی و ادبی و پژوهشی اش بپردازد.

رویکرد رسانه ای

رضا موزونی، رسانه ای کلامی و تاثیر گذار است. سحر جادوی کلامش و صمیمیت و سادگی رفتارش مصداق صداقت بکر روستایی اوست که در سیگنال هایی جدی به مخاطب منتقل می شود.

او قصه گویی حرفه ای و گوینده ای با نفوذ است که از درچه رادیو و تلویزیون قدرت نفوذ کلامش را نشان می دهد.

پایگاه و پاتوق رسانه ای اش را در هفته نامه خوش نام و جریان ساز «صدای آزادی» تعریف کرده و با دوست قدیمی و یار غار لحظه هایش «جلیل آهنگر نژاد» اندیشه هایش را در قالب های مختلف رسانه ای منتشر می کند.

او در مقطعی از زمان چهره ای رسانه ای در صدا و سیما ی کرمانشان نیز بود و با اجراهایی محترم و وزین و صمیمی با مخاطبان بی شمارش ارتباط برقرار می کرد و محبوب مخاطبان بود. چون با زبان دل و بسیار تعاملی حرف می زد و چاشنی کلامش خرده فرهنگ های بومی استان بود، دل نشین بود و عزیز و پرمخاطب.

او از ابزار رسانه های دیداری و شنیداری برای ترویج و معرفی ظرفیت های فرهنگ و ادبیات شفاهی و بومی و ایجاد علاقه مندی و تمرکز و توجه به این میراث فرهنگی تلاش کرد و پلی برای رسیدن به این میراث معنوی شد.

نکته آخر : رضا موزونی، چهره ای پرتلاش و فرهنگی دغدغه مندی است و برای اعتلای فرهنگ و ادب سرزمین کهن سال و خوشنام کرمانشان تلاش پ فعالیت جدی می کند و در پیچه هایی روشن و تازه به دنیا مخاطبان هدیه می دهد. او چون بلوطی ریشه دار و شاخه و برگ های بی شمار در خاک پر برکت زاگرس استوار به آفتاب و باران و ابر سلام می کند. قدرش را می دانیم و به احترامش کلاه از سر بر می داریم.

نگاهی به زندگی فرهنگی رضا موزونی

«چند قدم مانده به بهار مرا به دنیا آوردند. در چنبره کوههای بلوط پوش، با ناله‌ی رودی که زمزمه‌ی رنج سالیان نسل ما در دورستهای تاریخ بود. پدرم افسانه‌گوی زبردستی بود و مرا با داستانهای "شاهنامه‌ی کوردی" آشنا کرد و مادرم بذر قصه‌های "تیتان و میتان" و "دهنک هنار" در ذهنم کاشت. بخشی از کودکی و نوجوانی‌ام در جنگ گذشت و خوابهایم هنوز طعم آذیر فرمز می‌دهد و از اینکه هنوز زنده‌ام در شگفتم، این‌ها را رضا موزونی در گفتگو با روزنامه صدای آزادی گفته است.

فعالیت‌های ادبی و آثارش در حوزه شعر و ادبیات کوردی او را از پیشگامان شعر کوردی در کرمانشان معرفی می‌کند. وی در شکل دهی مسیر جریان نوگرایی در شعر کوردی که دهه‌ی هفتاد خورشیدی آغاز گردید نقش جدی داشته است. اولین مجموعه شعر کوردی خود را در سال ۱۳۸۰ با عنوان "یه‌ئ شه‌ئه‌گەر بچیدن" روانه بازار نشر—کرد و بعد از آن با دو مجموعه شعر "چراخ" و "جامه‌ک" در حوزه غزل کار خود را ادامه داد. فعالیت او در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوان در چپه‌ای شُدد تا به صورت جدی و تخصصی وارد ادبیات کودک کان هم در حوزه کوردی و هم در عرصه فارسی گردد.

موزونی اولین شعر کوردی کودک خود را در سال ۷۴ ارایه داد و با انتشار ۱۲ شعر کردی کودک در انتهای همان کتاب "یه‌ئ شه‌ئه‌ئه‌گەر بچیدن..." توانایی خود را در شمر کودک کوردی اثبات کرد و بعدها با چاپ کتابهای "میمگه جارو به‌رقی" و "تاتی" و "ختی متی" اولین شاعری شد که به صورت جدی به ادبیات کودک کوردی در کرمانشاه پرداخت.

رضا موزونی در حوزه داستان در ادبیات کودک به زبان فارسی هم پرداخت و با انتشار ۱۷ اثر داستانی در این حوزه توانست ردپایی جدی را در ادبیات کودک در کشور دست و پا کند. ترجمه کتاب "یخی که عاشق خورشید شد" به زبان‌های اسپانیولی، پرتغالی، ایتالیایی و انگلیسی و راه یابی بخشی از این کتاب در کتاب‌های درسی دانش آموزان کشور دلیلی بر استواری قلم او در این حوزه است. در زمینه شعر کوردی با نگاه نوهم با آثاری چون "سان و سیف" و "وړاوئ ژنرال" هم ورودی موفق داشته است. رضا موزونی که تحصیلات خود را در دکتری ادبیات فارسی ادامه می‌دهد، در حوزه پژوهش هم با دو اثر مهم پیرامون چیستان‌ها و ترانه‌های کوردی توانست دو کتاب ارزشمند را برای فرهنگ عامه به یادگار بگذارد. موزونی سالها در صدا و سیما و کرمانشاه به عنوان مجری و کارشناس توانست خوانشی متفاوت از فرهنگ، ادب و هنر این سامان ارایه داده و در ترویج زبان و ادب کوردی نقش—جدی داشته باشد. تاکنون بیش از ۲۰ عنوان کتاب از او به چاپ رسیده است.

آثار فارسی

- مورچه و گلوله کاموا داستان کودک (علمی فرهنگی)
- عشق و رنج و بلوط، رمان نوجوان (کانون پرورش فکری)
- یخی که عاشق خورشید شد داستان کودک (کانون پرورش فکری) و قرار گرفتن در کتاب درسی دانش آموزان کشور.
- پدري که روی سرم دست نمی کشد داستان کودک (بنیاد حفظ آثار)
- شاید این کتاب منقجر شود (کانون پرورش فکری)
- افسانه پسر صیاد (انتشارات مدرسه)
- همه‌ی بچه‌ها لاک پشت کوچولو هستند (ناشر کانون پرورش فکری)
- تا پشت آن کوه چند قدم راه است (ناشر کانون پرورش فکری)
- در سفارت آغوش تو (شعر آزاد)

آثار کوردی

- چراخ مجموعه غزل (ناشر دیپاچه)
- یه‌ئ شه‌ئه‌ئه‌گەر بچیدن مجموعه غزل (ناشر چشمه هنر و دانش)
- میمگه جارو به‌رقی شعر کودک (ناشر مولف)
- تاتی شعر کودک (ناشر باغ نی)
- ختی متی شعر کودک (ناشر دیپاچه)
- جامه‌ک (مجموعه غزل کردی) ناشر دیپاچه
- سان و سیف شعر آزاد کردی با ترجمه‌ی انگلیسی. ناشر دیپاچه
- وړاوئ ژنرال (شعر آزاد کوتاه کوردی)

آثار پژوهشی

- در چپه (تاریخ ادبیات کودکان و نوجوانان) ناشر دیپاچه
- ترانه‌های سرزمین مادری، واکاوی ترانه‌های کردی کرمانشاه چاپ پنجم (ناشر دیپاچه)
- چل‌تاق چل‌نیم‌تاق (جمع‌آوری و تحلیل بیش از ۵۰۰ چیستان کردی) ناشر دیپاچه (برنده جایزه کتاب سال)

آثاری که از او ترجمه شده است

یخی که عاشق خورشید شد. انتـشـارات کانون ترجمه به زبانهای اسپانیایی، ایتالیایی، پرتغالی و... همچنین یک درس از کتاب *فارسی متوسطه دوره اول به این کتاب اختصاص دارد و این کتاب به‌عنوان سفیر صلح در جام جهانی فوتبال (برزیل) معرفی و توزیع شد. اجرای نمایش عروسکی این کتاب در کشور روسیه استان ولگو گراد.

رمان نوجوان "عشق و رنج و بلوط" ترجمه به زبان عربی در کشور مصر.

کتاب‌های زیر چاپ

خالو خشـی (شعر کردی برای کودکان) ناشر دیپاچه، ملوانک (شعر کردی برای کودکان) ناشر دیپاچه، تا پایان جهان... (شعر آزاد فارسی) ناشر دیپاچه، به جای نامت نقطه چین می‌گذارم (شعر آزاد فارسی) ناشر دیپاچه، مردی که قلبش را گم کرده بود (کانون پرورش فکری)

سکراتاری

اضلاع چندگانه‌ی یک فعال فرهنگی

خوش بگذرد بر کسانی که در کنارشان به آدم خوش می‌گذرد

محمدرضا رستم پور
شاعر و روزنامه‌نگار

هم‌خواص از آن لذت ببرند و زبان به تحسینش بکشایند و هم عموم مردم و حتی آنها که سواد خواندن و نوشتن ندارند به زیباترین شکل ساده شدن کلمات پیچیده را از زبان او بشنوند.

به عنوان کسی که سال‌ها در حوزه تهیه‌کنندگی فعالیت داشته‌ام موزونی را یکی از بهترین گویندگان و مجریان کوردی و فارسی می‌دانم که علاوه بردانش و بینش، طنز و بداهه‌ی به جا و به موقع که نشان از فکر خلاق او دارد را از قدرت سواد او می‌دانم و او را در زمینه اجرا نیز از بهترین‌های کشور می‌دانم.

رضا موزونی یک نویسنده‌ی خوب است وقتی از داستان‌های امروز و گذشته‌ی ما می‌نویسد از قلمش مشخص است که بر فرهنگ و تاریخ و گذشته و امروز مردمان و سرزمین‌های کورد نشین کاملاً آگاهی دارد و به دانش و دانستن و جویندگی زبان فارسی نیز آنقدر مسلط هست که این فرهنگ و داشته‌ها را به زیباترین واژه‌های فارسی بیان کند و در گستره‌ی کشوری بدرخشد و باید کتاب‌های «ترانه‌های سرزمین مادری» و «یخی که عاشق خورشید شد»، «داستان کودک» و «عشق و رنج بلوط» و... را خوانده باشی تا به این گفته بیشتر نزدیک شوی.

رضا موزونی یک مدیر موفق است و سال‌ها کار و مدیریت در حوزه روابط عمومی و مدیر کلی کانون استان‌های کرمانشاه و مدیریت تولید کانون کشور و جشنواره‌های موفق استانی و کشوری از او یک مدیر موفق و توانا را در ذهن‌ها باقی گذاشته است

رضا موزونی یک قصه‌گوی تواناست که علاوه بر آثار نوشتاری او، سال‌ها خود شاهد قصه‌گویی‌های شیرین کوردی و فارسی او از فرهنگ شفاهی و مکتوب ایران زمین بوده‌ام و توانسته در جشنواره‌های مختلف قصه‌گویی به خوبی بدرخشد.

رضا موزونی یک فعال فرهنگی بسیار ظریف و

قوی است که تلاشی مداوم و خستگی‌ناپذیر در عرصه فرهنگ دارد و آثار و گفتار و کردارش در این زمینه به خوبی پیداست و در حقیقت تجلیل لاز موزونی تجلیل از عمری خدمت فرهنگی به این سرزمین است و در یک شخص خلاصه نمی‌شود

از همه‌ی این‌ها گذشته رضا موزونی برای من یک دوست طناز و دانشمند است که وقتی با او همنشین می‌شوم لذت می‌برم و می‌خندم و خوش می‌گذرد و مهم است این که از دیدن و خواندن حس خوب به دیگران دست دهد برای رضا موزونی و همسر و فرزندان هنرمندش آرزوی تداوم سربلندی و موفقیت بیشتر دارم و امیدوارم خوش بگذرد بر تمام کسانی که در کنارشان به انسان خوش می‌گذرد.

بعضی از آدم‌ها پیچیده‌هایی هستند که ساده به نظر می‌رسند و تو در حالی که احساس می‌کنی با توانایی‌هایشان آشنا هستی، هرچه نزدیک‌تر شوی و عمق ظرفیت‌ها و توانایی‌های آنها را بشناسی بیشتر به اشتباه خودت پی می‌بری و و هیجان بیشتری برای شناخت وسیع ترشان به تو دست می‌دهد.

بعضی از آدم‌ها آنقدر صمیمی و خودمانی رفتار می‌کنند که گاهی تو را به اشتباه می‌اندازند و فرسنگ‌ها از عمق شناخت واقعی توانایی‌هایشان دور می‌شوی، بعضی از آدم‌ها آنقدر ساده رفتار می‌کنند که باید خیلی حواست باشد از اندیشه‌های عمیقشان به خوبی لذت ببری و در موردشان دچار ساده نگری نشوی

سه دهه رفاقت با رضا موزونی و آشنایی با ظرافت‌ها و زیبایی‌ها و دغدغه‌ها و رفتارهای اجتماعی و فردی او هنوز به من این جسارت را نداده که ادعا کنم او را چنان‌که شایسته‌ی اوست به درستی می‌شناسم اما با این وجود رضا موزونی را باید از چند زاویه می‌بینم اول از همه او شاعر است اما فقط شاعر موفق بزرگسالان نیست وقتی برای کودکان شعر می‌گوید در احساس ظریف و حساس و صمیمی یک کودک حل می‌شود و سوال‌ها و دغدغه‌های کودک امروز را با زبان شیرین کوردی دنبال می‌کند و در این مسیر به کشف‌های زیبایی می‌رسد که هم از شیرینی گفتار و هم از اندیشه‌های ظریف و دغدغه‌های او به عنوان یک شاعر کودک لذت می‌بری و بیشتر دوست داری او را دنبال کنی

سال‌ها کار عاشقانه‌ی او در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان لذت ارتباط مستقیم با کودک را به او بخشیده است و باید کتاب‌های شعر کوردی کودک (تاتی) و (میمگه جارو برقی) را خوانده باشی تا بیشتر با این گفته‌ها ارتباط برقرار

کنی باید زمانی که رضا برای کودکان شعر کودکان کوردی می‌خواند در بین کودکان ایلام و کرمانشاه و کردستان باشی تا به نفوذ گفتار او در بین کودکان بیشتر پی ببری

اما هم‌زمان و قبل از آن رضا موزونی شاعر کوردی سرای توانایی است در حوزه شعر کوردی بزرگسالان و باید کتاب (یه‌ی شه‌ئه‌ئه‌گەر بچیدن) و چراخ و... را خوانده باشی تا زیبایی‌ها و ظرافت‌ها و کشف‌های یک شاعر کورد زبان را در این مجموعه ببینی و به شیرینی کلام و زیبایی کشف‌های رضا پی ببری

رضا موزونی یک گوینده‌ی توانا در حوزه صدا و تصویر برنامه‌های کوردی است و وقتی با ببینده یا شنونده صحبت می‌کند آنقدر قدرت و توانایی و تدبیر دارد که زبان را به گونه‌ای بچرخاند و دانش درونی و فرهنگی را به شکلی ارانه دهد که

م کرمانشایی و ت کورد بانه
له یه‌ک دۆریم و دۆری دهر دمانه
م له بان په‌راو، ت ئاربابا
ئړای یه‌ک ناگرێ که یمه و شه‌وانه

په‌رته‌و کرمانشایی

سال بیست و دوم * شماره ۲۰۹ * ۸ صفحه

جیگای کووملایه‌تی ره‌زا مه‌وزوونی

♦ دکتر علیرضا خانی

یادداشت و کورته باسیک له باره‌ی دووس سی س‌ال‌م، شاعر و نۆسەر کورد که‌له‌پور ره‌زا مه‌وزوونی

وه باوه‌ر من له س‌ی باوه‌ته و ره‌زا مه‌وزوونی دیار یه. یه‌کم شیعر و ئەدەب له سه‌رده‌می ده‌ه‌ی هه‌فتاد هه‌تاوی ئەول‌ره‌زا مه‌وزوونی ئاشنا بۆم. له‌و س‌ال‌انه‌ره‌زا مه‌وزوونی ئەول‌په‌رویز به‌نه‌فش—ی و جه‌لیل ئاهه‌نگه‌ر نژاد و سه‌عید عبادە تیان ئەنجومه‌ن ئەده‌بی گیلان غەرب ته‌شکیل دان.

نیمه‌یش له ئەیوان ئەنجومه‌ن ئەده‌بی نیما داشتیم، ئەول‌یه‌کا هاشموسمان فره‌بۆ، هه‌ر له ئەو سه‌رده‌ما ره‌زا مه‌وزوونی شیعره‌یل‌ره‌بی‌ه‌ت به‌تایه‌ت ئ‌را مناله‌یل، شیعره‌یل‌که له ناو مناله‌یل کۆرد که‌له‌پور ه‌یما هانه سه‌ه‌ر زوان، جوور تاتی، وه‌تاتی تاتی تاتی وه‌تم‌پۆله‌خو‌ه‌ش هاتی یا میمگه جارو به‌رقی که شیعره‌یل‌روژن و ئاهه‌نگ و مه‌زموون و وشه‌یل‌ئ‌ی شیعره‌یله‌یه‌ی ده‌سن و له ئستاندارده‌یل شیعر منال ته‌به‌عیه‌ت که‌ن.

له شیعر کوردی گه‌وراس‌الیش ده‌س پرته‌وانی د‌یرئ، شیعر یه‌ی شه‌وئه‌گەر بچیدن له شیعره‌یل‌بره‌ند کوردی که‌له‌پور یه‌که فره‌له گورانی بیژه‌یل‌ئ‌ی ول‌اته‌خو‌ه‌نینه‌سه‌ی و جیگای خاسی له ئەدەب کوردی که‌له‌پوری د‌یرئ، وه‌باوه‌ر من ره‌زا مه‌وزوونی ئەوه‌ل که‌سیگه که شیعر کوردی که‌له‌پوری منال له ناوچه‌یل که‌له‌پور جی‌خس وه‌له‌ی باوه‌ته‌س‌ح‌ایب نه‌زه‌ره.

کتاو «یه‌خ‌که‌ع‌اشق خو‌ه‌ر بۆوه» چ‌ه‌ن زوان زینگ له دنسیا ئە‌گه‌ر دان بۆه که‌جای شاناز یه. مه‌وزوونی ب‌ت‌ج‌له شیعر کوردی که‌له‌پوری و شیعر کوردی منال ده‌سی که‌ته‌حقیق و ل‌یک‌ول‌ینه‌وه‌یش د‌یرئ، له ته‌حقیقه‌یل‌ئ‌چو‌ه‌نیم وه‌ناو‌ه‌یل نیشتمان دا‌لگی و کو‌ر‌سی‌ای و ع‌ی‌شق و‌ره‌نج به‌رۆ ئ‌شاره‌یکه‌یم.

مه‌وزوونی له کتاو «ع‌ی‌شق و‌ره‌نج به‌رۆ» کـــار بنه‌ره‌تی‌یک نه‌ج‌ام داگه، له‌ی کتاوه، هوره، به‌یت، گورانی و ناو‌ازه‌یل کوردی که‌له‌پوری ول‌ات که‌له‌پور ه‌اورد‌گه که‌به‌ش—له فه‌ره‌نگ کـــوردی که‌له‌پور یه. دویم باوه‌ت ئە‌خ‌لاق و مه‌نش‌یه‌یه‌ره‌زا مه‌وزوونی شـــاع‌یرئ هه‌میشه‌خه‌ندان و خو‌ه‌ش ئە‌خ‌لاق و خو‌ه‌ش مه‌رام و خو‌ه‌ش ق‌سیه‌و د‌وس داش‌تن‌یه‌یه.

گو‌ف‌تار و‌ره‌ف‌تاری ســـه‌م‌ب‌و‌ل و نو‌لگو‌یگه ئ‌را جوانه‌یل و شاگرده‌یل و دووسه‌یل. خو‌ه‌ش ق‌سیه‌و سه‌مه‌ته‌ل و بی‌حاش‌یه‌س وه‌نهر مه‌نهرم ئە‌و ئ‌ام‌انجه که‌د‌یرئ و‌ه‌ره‌نو‌ا به‌یگ.

ســـیم باوه‌ت جیگای کو‌ملایه‌تی ره‌زا مه‌وزوونیه که‌وه‌عنوان یه‌ی چالاک و هونه‌ره‌مند و شاع‌یر و نۆسەر له ناو خه‌لک به‌تایه‌ت له ناو خه‌لک کورد که‌له‌پور جیگای خاس خو‌ه‌ی د‌یرئ.

کل‌گه‌ری و ته‌ع‌س‌یرئ له سه‌ره‌سل باد خو‌ه‌ی چه‌له شیعر کوردی و چه‌له شیعر منال ناگه و یه‌ح‌اس‌ل‌سی چ‌ل س‌ال ته‌ل‌اش و ت‌یک‌وش‌ان ره‌زا مه‌وزوونیه، له که‌لام ئ‌اخ‌ره‌زا مه‌وزوونی یه‌کیگ له ستۆنه‌یل شیعر کوردی که‌له‌پور یه.

